

D

Vansauskas M. 6-15-97
4239 Elm Ave.
Lyons IL 60534-1429

SECOND CLASS USPS 157-580

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807.CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXXII 1997 MAY – GEGUŽĖS 27, Nr. 20

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

IDEALIZMO GALYBĖ

Dr. Jonas Jasaitis

Laikas nuo laiko mokslas praneša, kad net gyvybei ypatingai pavojingose aplinkose atrasti kažkokie mikroorganizmai. Atrodo, kad ten jau tikrai jokio gyvio negalėjo būti, o pasirodo, gyvena ir net veisiasi. Tiesa, tie gyviai – jau kitokie, išsigimę. Panašūs reiškiniai kartais pastebimi ir visuomenėje, kuri prisitaiko prie nežmoniško teroro.

...Lietuvoje tęsėsi gūdus sovietmetis. Dauguma jau buvo su juo apsipratę. Atseit, prieš tą pragaro galybę jau nieko nebepadarysi, belieka susiriesti ir tūpčioti, "ko nereikia – nematyti ir negirdėti". Belieka užmiršti, kas buvome.

Laisvojo pasaulio vadovais save vadinantieji vis arčiau su komunistine šunauja bendravo. Sovietų ideologai džiūgavo: "Taikus sambūvis. Viskas eina pagal mūsų numatytą planą. Netrukus mes ir juos sudraskysime". Taikumu pasinaudodama, imperija nevengė vis dažniau griebtis nebeslepiamo smurto ir prieš kitas valstybes.

Sutraiškytas Vengrijos sukilimas, bet laisvasis pasaulis tylėjo. Tiesa, kažkur įvyko viena kita demonstracijukė ar mitingėlis, kažkuris politikierius garsią kalbelę išdrožė, būsimųjų rinkėjų balsus iš anksto medžiodamas: va, matote, koks aš principingas ir griežtas.

Vengrijos budeliai trynė rankas iš pasitenkinimo ir dalijosi ordinus "už kovinius nuopelnus". Lietuvoje kolonistų žmonos tyčiojasi: "Smotrite, vsem tak budiet, kto protiv našij poidiot ("žiūrėkite, visiems taip bus, kas

prieš mūsų šiuos eis"). Lietuvoje jau senokai ramu. Bent išoriškai.

Po kurio laiko kraujyje paskandinamas "Prahos pavasaris". Ir vėl pasaulyje kyla tik "audra vandens stiklinėje". Be to, žudynėse ši kartą dalyvavo nauji vykdytojai – karinės dalys iš "broliškų socialistinių respublikų". Kartu su rusiškąja kariauna čekus mušė vokiečiai. Daužė pasigardžiuodami, "rodydami iniciatyvą". Nuvežė į Čekiją ir lietuvių, apautų rusiškais kerziniais batais, bet jais ne itin pasitikėjo. Veždami ten ir atgal, dažnai "nemcais" vadino. Nesvarbu, kad kai kurie vokiečiai, kaip jau minėta, buvo atsidadę "su kūnu ir dušia". Judo niekas nevertina.

Imperijos vadai leipo iš pasitenkinimo: "homo sovietikų" radosi vis daugiau. Šiems neberūpėjo savo tautos istorija ir kultūra, jie nebežinojo, kas tai yra valstybingumas. Vienas rašytojas davė jiems mankurtų – žmonių, praradusių atmintį, vardą. Gamtininkai tokį reiškinį vadina mutacija – prisitaikymu, neatskiriamu nuo pragaištingo išsigimimo.

1972 m. gegužės 14-oji sukrėtė visą pasaulį. Kauno muzikinio teatro sodelyje susidegino Romas Kalanta. Tuoju po to į gatves pasipylė tūkstančiai moksleivių ir studentų, prasidėjo audringos jaunimo demonstracijos prieš okupantus. Imperija krūptelėjo, o paskui, apimta beprotiško įtūžio, metė į Kauną didžiules karines pajėgas. Smogikų žiaurumas buvo neišvaizduojamas. Apie areštus ir

kankinimus, šlykščiausių okupantų ir jų tarnų tyčiojimąsi išgirdo visi, kas dar pajėgė klausytis. KGB puolė aiškintis, kas visa tai "suorganizavo". Net mokytojas, pas kurį surado Nepriklausomos Lietuvos laikotarpio ženkliukų rinkinį, buvo atleistas iš darbo "už nacionalizmą".

Romas Kalanta matė, kad pažadinti tautą iš košmariško letargo būsenos, sustabdyti jos dvasinį žlugimą galima, tik paaukojant savo jauną gyvybę. Jis pasiryžo. Sovietinė valdžia, pasitelkusi keletą pardsidavėlių gydytojų, apšaukė jį bepročiu, uždraudė minėti jo vardą, ateiti prie jo kapo.

Tačiau Romas Kalanta, lyg tas legendinis Pilėnų karžygys, savo mirtimi padarė tai, kas daug kam jau atrodė nebeįmanoma: jis išplėšė Lietuvą iš sustingimo. Gyvojo laužo kibirkštys uždegė šimtų tūkstančių lietuvių širdis. Po maždaug 15-os metų, šio įvykio liudininkai ir buvę Kalantos bendraamžiai pakilo į lemiamą, pergalingą žygį. Prasidėjus Atgimimui, jo vardas buvo tariamas su didžiausia pagarba. Kai Lietuvai iškilo mirtinas pavojus, Romo Kalantos iššūkį pačiame imperijos centre – Maskvoje, Raudonojoje aikštėje pakartojo Stanislovas Žemaitis. Imperija subyrėjo.

Todėl neveltui dabar visa tamsiųjų jėgų galybė sutelkta į tautos dvasios sunaikinimą. Deja, ir vėl daugelį apėmė nusivylimas bei apatija. Nejaugi prireiks naujų aukų ant Lietuvos laisvės aukuro, kad būtų išvalytas kelias valstybės įtvirtinimui?

GEGUŽĖS 26-OJI – ATMINIMO DIENA

Šv. Jurgio bažnyčioje – dailininko Vytauto Raulinaičio paminklinė lenta "Žuvusiems dėl Lietuvos laisvės" G.Juškeno nuotr.

Balys Gaidžiūnas

TREMTINĖ MOTINA

*Buvo Sekminių šventas vakaras.
Tu vario paukščiais nusagstytojų skrynioj
leškojai staltiesės, jaunystė austos,
Langu langeliais lino siūlais išrašytos.
Ten buvo tavo godos, dainos ir svajonės:
Joje matei save, dienas jaunatvės,
Beržų šakelėm tėviškę kaišytą.*

*Tą vakarą tu man kalbėjai apie laimę –
Kelonę per miegančių miškų ramybę,
Pikrautus vežimus pasoginių gėrybių
Ir vario paukščiais išrašytą skrynį,
Ir viltį, kad čia ramiai jaugsi,
Išmokysi vaikus mylėti savo žemę,
Širdim ir rankom pinsi laimės pynę.*

*Dabar girdžiu, kaip vieniša grįžai namole,
Kad rankose nešėis tik tremtinės lazdelę...
Kai tu raudodama paukščius prikėlei –
Raudojo su tavim ir medžiai, ir kelio akmenėliai.
Degėsiuose dar iškasei varinės paukštės galvą –
Ir ji giedojo tavo laimę, kančią, tremtį,
Tavo tikėjimą iš pelenų pakilti vėlei.*

1980 m. gegužės 26 d.

LIETUVOS GARBĖS KONSULATAS SAN FRANCISCO MIESTE

Gegužės 15 d. San Francisco miesto centre esančio gražaus dangoraižio 25-me aukšte oficialiai atidarytas Lietuvos garbės konsulas. Iškilnėse dalyvavo Italijos, Rusijos, Venesuelos konsulatų atstovai, kitų šalių garbės konsulai, taip pat atvykusieji į iškilmes: Lietuvos Generalinis konsulas Niujorke Petras Anusas, Garbės generalinis konsulas Los Angeles Vytautas Čekanauskas, Gar-

bės konsulė iš Klivlendo Ingrida Bublienė.

Naująjį Lietuvos Garbės konsulą San Francisco mieste – didelės finansų kompanijos "American Industrial Partners" prezidentą Richard W. Bingham – susirinkusiems pristatė Lietuvos ambasadorius JAV dr. Alfonsas Eidintas. Jis pasižymėjo, jog R. Bingham iki šiol

(Nukelta į 5 psl.)

Konsulato atidarymo iškilnėse. Iš kairės: Generalinis konsulas dr. Petras Anusas, naujasis Lietuvos Garbės konsulas San Francisco, CA Richard W. Bingham, LR ambasadorius dr. Alfonsas Eidintas, Garbės konsulė iš Cleveland, OH Ingrida Bublienė, Garbės generalinis konsulas iš Los Angeles, CA Vytautas Čekanauskas

Girdėta iš Vilniaus

• **RUSIJOS IR NATO CHARTIJA: PRIEŠTARINGI VERTINIMAI.** Ši chartija sumenkina prie Baltijos jūros esančių valstybių saugumo galimybes, teigia Seimo vicepirmininkas ir Centro sąjungos vadovas Romualdas Ozolas. Išplatintame pareiškime R. Ozolas pažymi, kad "NATO Taryba turės pritarinėti Rusijos-NATO Tarybos susitarimams". Jo nuomone, tai "labai apsunkins NATO veikimą ir sumažins Vakarų paramos galimybes visoms į NATO siekiančioms įstoti, bet patvirtinimo dėl šios galybės garantijų dar negavusioms šalims". Tuo tarpu Lietuvos Prezidentas A. Brazauskas ir Seimo Pirmininkas V. Landsbergis NATO ir Rusijos sutartį vertina labai teigiamai.

• **LIETUVOS POZICIJA DĖL VIŠTYČIO EŽERO.** Prezidentas Algirdas Brazauskas žada padaryti viską, kad ta Vištyčio ežero dalis, kuri priklausė Lietuvai iki okupacijos, priklausytų jai ir pasirašius sienos sutartį su Rusija. Tuo tarpu Rusijos pusė kol kas teigia, kad jai priklauso visas Vištyčio ežeras. Vištyčio pasienio užkardos kariai ir gyventojai išreiškė pageidavimą, kad kuo greičiau būtų pasirašytas sienos susitarimas su Rusija, leidžiantis gyventojams naudotis, kaip jie nuo seno yra įpratę, Vištyčio ežeru ne tik tai poilsui ir pramogoms, bet ir žvejybai. Prezidentas apžiūrėjo Kybartų pasienio užkardą ir muitinę, stebėjo, kaip muitininkai kontroliuoja krovinių judėjimą Lietuvos teritorijoje. Jis susidarė nuomonę, kad krovinių judėjimas per Lietuvą yra nekontroliuojamas.

• **SOCIALDEMOKRATAI KETINA REMTI V. ADAMKŲ.** Lietuvos Socialdemokratų partija (LSDP) svarsto galimybę paremti būsimojo prezidento rinkimuose Valdo Adamkaus kandidatūrą, jeigu ji būtų keliama ir jeigu ši kandidatūra būtų įregistruota. Galutinai šiuo klausimu socialdemokratai ketina apsispręsti suvažiavime, rugsėjo mėnesį.

• **DAR VIENA KONSTITUCIJOS PATAISA.** Seimo Liberalių reformų frakcija nutarė pradėti rinkti būtinus 36 Seimo narių parašus, kurių reikia Konstitucijos pataisai pateikti. Pataisa numato sumažinti amžiaus cenzą kandidatams į prezidentus. Toks klausimas iškilo Lietuvos liberalų sąjungai, pradėjus svarstyti galimybę iškelti būsimojo prezidento rinkimuose savo pirmininko Eugenijaus Gentvilio kandidatūrą. LLS pirmininkui, Klaipėdos miesto merui E. Gentvilui dar nėra keturiasdešimt metų.

• **ARCHYVAI SUNAIKINTI "PAGAL INSTRUKCIJĄ".** Ministras Vidmantas Žiemelis ir viceministras Julius Adomaitis apgailestavo apie sistemingą dokumentų naikinimą sužinoję tik po šio skandalo. Naujoji ministerijos vadovybė esą net neįtarusi, kad pirmatai Ypatingosios reikšmės archyvų įstatymą "paguldė į stalčių" ir beveik 3 metus nieko nedarė, kad jis būtų įgyvendintas, o visos bylos atsidurtų savo vietose. Pasak tarnybiniam patikrinimui vadovavusio J. Adomaitio, piktybiško dokumentų naikinimo komisija neįžiūrėjo. Tai buvo daroma sistemingai, pagal ankstesnes sovietines ir vėlesnes, eksministro Romasio Vaitekūno patvirtintas, instrukcijas. Iš viso nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo tokių naikinimų buvo jau 10, ir paskutinis - ne pats didžiausias.

• **ĮVAŽIAVIMAS Į KURŠIŲ NERIJĄ NEBRANGS.** Apie tai pranešė Neringos savivaldybės leidimų skyrius. Tie patys mokesčiai galios visus metus. Mokestis viename žmogui įvažiuoti į Kuršių Neriją kainuoja 2 Lt, motociklui - 5 Lt., lengvajam automobiliui iki 5 sėdimų vietų - 10 Lt., automobiliui su daugiau nei 5 sėdimomis vietomis arba su priekaba kroviniams pervežti - 15 Lt.

• **BUS SUTVARKYTA S. DARIAUS IR S. GIRĖNO ŽUVIMO VIETA.** Bendromis Lietuvos ir Lenkijos jėgomis planuojama netrukus sutvarkyti S. Dariaus ir S. Girėno žūties vietą Pscelniko miške. Kauno savivaldybė išpareigojo atstatyti įrašus S. Dariaus ir S. Girėno paminkliniame akmenyje, kuris pastatytas jų žuvimo vietoje. Kaip jau buvo pranešta, neseniai nežinomi asmenys sunaikino visas raides, kurios trimis kalbomis - lietuvių, lenkų ir anglų - skelbė apie Lietuvos lakūnų žygdarbį ir jų tragišką žūtį. Mysliborzo miesto savivaldybė pažadėjo savo lėšomis paminklo aikštelę iškloti granito plokštėmis, sutvarkyti aplinką, o Lietuvos Kultūros ministerija ketina baigti įrengti S. Dariaus ir S. Girėno muziejų-klėtelę.

• **SUMAŽĖJO ŽMONIŲ PAJAMOS.** Lietuvos Statistikos departamentas, ištyręs pirmojo šių metų ketvirčio namų ūkių biudžetus, nustatė, kad vieno šeimos nario pajamos Lietuvoje per mėnesį sumažėjo 11 litų ir sudarė 345 litus. Pirmajame ketvirtyje vienas šeimos narys per mėnesį išleido 359 litus - 16 litų mažiau negu per paskutinį praėjusių metų ketvirtį. Daugiausiai išleista maistui - net 54,1 proc. Per ketvirtį daugiau kaip 4 punktais padidėjo išlaidos būstui, kurui ir energijai - iki 15,3 proc. Vidutinis miestiečių namų ūkis per mėnesį šioms reikmėms išleisdavo po 66 litus, kaimo - po 29 litus.

Iš visur apie viską

NATO IR RUSIJA

Algirdas Pužauskas

Gegužės 14 d., po ilgų pasitarimų Maskvoje, NATO generalinis sekretorius Javier Solana ir Rusijos užsienio reikalų ministras Jevgenijus Primakovas paskelbė, kad Rusija neprieštarauja, bet pritaria NATO išplėtimui Europoje. Rusijos prezidentas Borisas Jelcinas savo pareiškime pabrėžė, kad Rusija buvo ir yra prieš karinių organizacijų stiprinimą, tačiau apsvarsčiusi dabartinio pasaulio tikrovės ypatybes, ji mato, jog grėsmę, kurią kelia bloko plėtimas, galima žymiai sumažinti arba visai panaikinti. Todėl nutarta sudaryti abipusio bendradarbiavimo ir saugumo pradinę sutartį tarp NATO ir Rusijos Federacijos. Gegužės 27 d. ji bus pasirašyta Paryžiuje.

Ši sutartis leidžia NATO priimti naujus narius, nors jie praeityje ir būtų buvę Sovietų Sąjungos satelitai. Sutarta sudaryti NATO - Rusijos Tarybą, kuri rūpintusi saugumo ir taikos reikalais. NATO pagal šią sutartį pasižada neįveikti branduolinių ginklų į naujų narių teritoriją. Aptarti ir tokių ginklų apsaugos klausimai. Rusija reikalavo apriboti ir kitų ginklų bei kareivių skaičių naujų narių teritorijose, bet amerikiečiai tuos pasiūlymus atmetė, pabrėždami, kad NATO įsteigta gynybos reikalams ir nekeina nieko pulti. Padėjo ir de-

legacijos nuostata, kad toji gynybinė organizacija bus papildyta naujais nariais nežiūrint, ar Maskva pritarė, ar ne.

NATO centre pakartotinai pabrėžta, kad ir ateityje, nepaisant naujosios tarybos, NATO savo karinius planus kurs be Maskvos palaiminimo. Delegatai pakartotinai pažadėjo nepasinaudoti dabartine silpna Rusijos ekonomine padėtimi. Prezidentas B. Jelcinas pasigyrė, kad jo vyriausybė planuoja stiprinti Rusijos Federacijos šalių ryšius. Jau gegužės 23 d. bus paskelbti nauji susitarimai, kurie sustiprins Rusijos ir Gudijos (Baltarusijos) bendradarbiavimą, o mėnesio pabaigoje B. Jelcinas žadėjo aplankyti Ukrainą. Tai kelionė, kuri jau seniai buvo atidėliojama.

JAV politikos apžvalgininkai laiko šį naują susitarimą su Rusija prezidento B. Clinton politiniu laimėjimu. Jį ypač spaudė galingos Amerikos lenkų organizacijos. Dar neskelbiama, kurios Vidurio Europos valstybės bus pakviestos įsijungti į Šiaurės Atlanto Sutarties organizaciją. Net ir NATO priešininkai Prancūzijoje ir pačioje Amerikoje naują JAV - Rusijos susitarimą laiko žingsniu į taikingą pasaulį. Prezidentas B. Clinton sutarties pasirašymo dieną pasakė reporteriams, kad pirmą kartą istorijoje buvo žengtas žingsnis į nesuskaldytą, taikingą Europą, kuri bus demokratiška ir bendradarbiaujanti. Sutarties kritikai klausia: kodėl įsteigus tokią tarybą, dar reikia NATO plėsti? Kiti teigia, kad vakariečiai "nusamdė lapę žąsų ganyti."

Tarp naujosios tary-

bos uždavinių tarpe minimi ne tik ginklai ir tarpvalstybiniai santykiai. Taryba domėsis branduolinių ginklų neplatiniu, jų gamyba, karo pabėgėliais ir kitais saugumo klausimais.

Kilo klausimas: kas tai tarybai vadovaus? Vakariečiai siūlė palikti vadovavimą NATO generaliniam sekretoriui. Rusija siūlė skirti du kopirmininkus. Priimtas tarpinis sprendimas: tarybai vadovaus "triumviratas" - NATO sekretorius, Rusijos atstovas ir besikeičiantis kurios nors NATO valstybės atstovas. Pabrėžiama, kad Rusijos Federacija NATO klausimuose jokios veto teisės neturės, tik iš anksto galės Briuselyje, NATO centre sužinoti, kur krypta tos organizacijos planai ir protestuoti arba tartis.

Sutarties planuotojai tvirtina, kad, bendrai veikdamos, abi galybės - NATO ir Rusijos Federacija - turės svaresnį balsą visame Europos žemyne. Jau paaiškėjo, kad bendradarbiavimas įmanomas net esant tokiai aštriai padėčiai, kaip taikos palaikymas Bosnijoje.

Už nuolaidas ir nutarimą neprieštarauti NATO plėtimui, Rusija jau pakviesta dalyvauti Denverio mieste rengiamame pramonės galybių vadovų suvažiavime.

Stebėtojai mano, kad į NATO bus priimtos Čekija, Lenkija ir Vengrija. Visos jos - buvusios Varšuvos pakto narės. Žinoma, kad Rusijai toks NATO išplėtimas nepatinka, tačiau ji jau pakankamai išreiškė savo nepritarmą. Jokios veto teisės jai nesuteikia net ši naujoji sutartis. Ateitis parodys, kaip pasikeis Rusijos santykiai su naujaisiais NATO nariais.

Keliais sakiniiais

• Zairo sukilėlių vadas L. Kabila, susitikęs ilgametį diktatorių Mobutu Sese Seko Pietų Afrikos respublikos karo laive, pasakė, kad jo kariuomenė žygiuos į sostinę Kinšasą. Nedideli Amerikos, Prancūzijos ir Britanijos kariuomenės daliniai laukia už Kongo upės, pasirengę malūnsparniais ir transporto lėktuvais išvežti savo piliečius. JAV ambasadoje beliko 15 darbuotojų. Mobutu, reikalaujęs tuoj pat išrinkti naują prezidentą, žadėjo po rinkimų išvažiuoti, tačiau L. Kabila atmetė tą pasiūlymą nurodęs, kad naują valdžią sudaryti

užtruktų pusantros metų, o jo vadovaujama Kongo išlaisvinimo organizacija valdžią paims per savaitę. Mobutu su svita išvažiavo.

• Naujojo Britanijos parlamento sesiją pagal senas tradicijas atidarė karalienė Elžbieta II, perskaitydama darbiečių partijos parašytą programą. Tarp daugelio reformų, numatyta Škotijoje ir Velse sudaryti pusiau autonomines tarybas, bus prarasti referendumai, išrinkti seimeliai. Platesnė savivalda numatoma Didžiajam Londonui. Vyriausybė planuoja visiškai uždrausti kišeninius ginklus.

• Izraelio Darbo partija savo suvažiavime nebeišrinko partijos pirmininku senojo vadovo, buvusio premjero Šimono Pereso. Šis 73 metų amžiaus politikas, buvęs ilgametis užsienio reikalų ministras, taikos su arabais šalininkas, pasitraukė.

• Libano vidaus reikalų ministerija pripažino, kad popiežiui Jonui Pauliui II lankantis Beirute, buvo gauta žinių, jog tarptautiniai teroristai ketina nužudyti svečią. Patys libaniečiai nusivylę, kad Vatikanas nereikalauja

(Nukelta į 3 psl.)

Redaktoriaus skiltis

"ZUIKIS REMBO"

Dabar visoje žiniasklaidoje nuolat triūbijama apie tai, kad Lietuvoje siautėja Jos Baisenybė MAFIJA. Nesaugu į kavinę užėiti, nes gali ten rasti sėdinčius keturkampius drimbos, kurie, tiesiog iš neturėjimo ką veikti, gali šlykščiai ižeisti ar net primušti. Kodėl jie taip elgiasi? Ogi todėl, kad yra visiškai įsitikinę, jog niekas jų nenubaud. Net nesiaiškins, kas įvyko. Kai prieš kurį laiką panašių puspročių apstumdymas žmogus nusprendė kreiptis į policiją, jo kaimynas net juoktis pradėjo. "Anie,– sako jis,– lavonų nespėja rinkti, o tu ateisi skųstis, kad žmoną negražiu žodžiu pavadino, o tau, užstoti ją norėjusiam, i marmūzė užvažiavo. Atsirado, matai, riteris. Džiaukis, kad kaulų nesulaužė. Nemoki muštis, tai ir nesipainiok tokiems po kojomis. Dabar – jų laikai. Žmogeli, apsidairyk, kur gyveni."

"O kur aš gyvenu? Kokie tie – dabartiniai laikai? – žmogus jau ne juokais pyktelėjo. Kaimynas tik ranka mostelėjo ir nuėjo.

Nesaugu gatvėje. Ir ne tik pavakary arba naktį. Nesaugu net savo namuose, vidury baltos dienos. Kai atokvėpio valandėlę pasiimi laikraštį, jame iš karto randi didžiulę kriminalinę kroniką: "išlaužė automobilio dureles ir pavogė...", "išlaužė buto duris, surišo šeiminingę ir pagrobė...", "užpuolė gatvėje ir atėmė..." Tokie pranešimai užpildo nemažai puslapių ne tik kokiam nors "Dantis už dantį" ar "Akistatoje".

Neseniai viename pokalbyje, kurį išspausdino "Lietuvos aidas" jauna moteris tvirtino, kad didžiausia bėda – nesaugumo jausmas. Tačiau visuomenė jau taip pripratinta, kad chuliganizmą kartais laiko vos ne "šiuolaikinio didvyriškumo" atmaina! Štai žinutė iš "Kauno dienos" apie "zuikį Rembo". Zuikiais vadinami keleiviai, važiuojantieji be bilieta. Elta,

remdamasi laikraščiu, rašo, kad dvidešimtmetis "per kelias sekundes išblaškė į šalis jį bandžiusius sulaikyti kontrolierius, plikomis rankomis sulankstė metalines troleibuso duris ir, aidint keleivių pritarimo šūksniams, paspruko." Po to dar paaiškinama, kad kontrolieriai nuo įžulių keleivių kenčia gana dažnai: vadinamieji "zuikiai" juos "atakuoja ne tik kumščiais, įvairiais kietais daiktais, bet ir dujų balionėliais".

Minėtas atsitikimas taip pat yra priskiriamas prie smulkių, kasdieninių. Žmones išblaškė, duris sugadino, bet... įvykio liudininkai net šaukdami pritarė! Atseit, teisingai padarė. Neseniai teko skaityti ir straipsnį, kuriame atvaizduota, kaip patys kontrolieriai elgėsi itin įžuliai. Tai gal, susidarius absurdiškai padėčiai, panašius "zuikius" kitų kontroliuoti pasiuntė?

O juk tokie dalykai pirmiausia parodo, kad visuomenė negerbia savo valstybės, kad įstatymų ir taisyklių nesilaikymas tapęs "norma". Visai nebenustebtume, jei po tokio, "smulkaus įvykio" aprašymo apsirastų dešimtys norinčių jį pakartoti. Ne vienam norėsis nors kelias minutes pabūti "Rembo".

Vis kartojame, kad "zuvis genda nuo galvos". O viena iš tokių galvų ramiausiai porina, jog atsiėmęs indėlius iš bankrotui pasmerkto banko, valstybei ne žalą, o naudą padarė. Advokatas jo bylai siūlo "numirti ten, kur ji prasiėjo – prokuratūroje". Atseit, ko ta prokuratūra į privatų biznį kišasi. Gal todėl kita "galva" – didysis Kauno prokuroras pavojingo nusikaltėlio, irgi vadinančio save verslininku "pasigailėjo", o šis, lyg minėtas "zuikis Rembo", kažkur į krūmus, o gal į Angliją paspruko. Trečias radaras už rankos nutvertą kontrabandininką ir turto prievartautoją į Teisingumo ministeriją juristų įdarbino. Tai tiek ši kartą apie mafiją.

Šiaip ar taip bekalbėtum, o Lietuvos padėtis yra sunki ir horizonte jokių prošvaisčių dar netenka matyti. Vakarų sąjungininkų, kuriuos ir mes išvaduojo pavadiname, dėka virš Lietuvos Dmoklo kardas tebekabo. Kol Karaliaučiaus krašte bus Rusijos karinis tramplynas, tai Lietuvos, o tuo pačiu Latvijos ir Estijos nepriklausomybė ant plauko kabės. Iš Maskvos ateinanties raminimams ir paliūliavimams nereikia tikėti. Tik atsiminkime, ką B. Jelcinas Maskvos pučo metu kalbėjo ir ką jis dabar sako!

Atsimenu, kad 1944 m. pabaigoje, Kalėdų ir Naujųjų metų proga Hitleris, Goebelsas ir kiti aukštieji partijos pareigūnai į vokiečių tautą kalbėjo, bandydami jos nuotaiką pakelti. Mes tomis jų kalboms netikėjome. Bet ne visur ir ne visuomet jie melavo. Labai aiškiai buvo pasakyta, kad Vokietijos žvalgybai pavyko Jaltos susitarimų turinį sužinoti. O tie susitarimai mums nieko gero nežadėjo. Per vokiečių radiją ne vieną sykį buvo pasakyta, kad Pabaltijo tautos buvo išduotos. Atlanto charta tebuvo

Juozas Žygas

MEŠKA RIAUMOJA – DANTYS MATYTI

tik masalas, kad Pabaltijo ir Rytų Europos tautos suklaidintų. Tos klaidinančios propagandos dėka, belaukdami vakariečių, tūkstančiai Lietuvos jaunimo į miškus išėjo.

Nors atiduodami Karaliaučiaus kraštą Rusijai administruoti, Vakarų atstovai Pabaltijo klausimą nurašė, bet savo klaidinančia radijo propaganda ir dar net parašiotininkų rengimu bei jų į pražūtį numetimu, daugeliui protus sumaišė. Netgi VLIK 'as tuo pasinaudodamas, bandė ryšį su kraštu užmegzti. Apie tokius ryšius jau buvo platokai rašyta. Iš praeities turėtume pasimokyti, kad įvairiems pažadams nereikia tikėti, bet daugiau veiksmus stebėti ir klausytis, ką įvairūs pareigūnai lyg netyčiomis prasitaria. Nes žodis, lyg ir pripuolamai pasakytas, gali daugiau už viešus pasisakymus išreikšti.

Dažnai pasitaiko, kad viršūnių mintis mažesnieji pareigūnai pasako, norėdami sužinoti, kokį išpūdį jų žodžiai gali padaryti. Tad nereikia pro ausis ir tokių pasisakymų praleisti, nes dažnai atvejais jie daugiau pasako už viešus komunikatus. Mūsų vadinamieji diplomatai dažnai tokiomis kalboms reikšmės neteikia sakdami, esą tai tėra tik "nereikšmingo pareigūno" arba "pavienio asmens" nuomonė". Bet dažnai už tokių "neatsakingų žodžių", Kremliaus mintys slypi. Pasiklausykite:

Karaliaučius, balandžio 29 d. (BNS) — "Antrą dieną Karaliaučiaus srities gubernatorius Leonid Gorbenco pasitarime su savo pavaduotojais pareiškė norįs iškelti klausimą dėl Klaipėdos krašto. "Nežinau, kokia bus centro politika, bet būtina pareikšti savo nuomonę ir nedaryti jokių nuolaidų Klaipėdos krašto klausimais". Sekretorius spaudai patikslino, jog turima galvoje tai, jog Klaipėdos kraštas, Karaliaučiaus administracijos nuomone, į Lietuvos sudėtį įeina neteisėtai".

Štai tau, boba, ir devintinė! Atėjūnai, išibrovėliai su dar kruvinais panagiais pradeda apie teisėtumą kalbėti! Tokie neprašyti kaimynai yra, kaip tas ežys, kuris šalčiams užėjus į kirmio urvą išprašė. Kiek apšilęs ežys pradėjo nerimti ir sakė: "Tu kumeli, per daug vietos užimi". Ir pradėjo kurti iš urvo stumti. Su tokiais kaimynais, didelės draugystės nereikia pradėti. Nereikėtų užmiršti, kad Raudonajai armijai Karaliaučiaus krašte genocidą įvykdžius, sovietinė valdžia į buvusias vokiečių ar lietuvių sodybas patį prastiausią elementą atvežė. Didelė jų dalis net nežino, į kieno buvusias žemes jie buvo atvežti. O dabar Maskvai ir Karaliaučiaus vadovams pradėjus kalbėti, kad tai nuo amžių esanti rusiška žemė, Rusijos meška pradėjo visiems dantis rodyti!

Iš visur – apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

visokių nesutarimų su Irano valdžia, tačiau neturime jokių ginčų su iranėčiais. Žmonėms, kuriuos ištiko nelaimė, reikia padėti".

• Turkijos kariuomenė, tankais ir karo lėktuvais besivydama kurdų partizanų, peržengė Irako sieną ir toliau juos persekiojo. Sulaukusi Irako valdžios protestų, ji reikalauja, kad Irakas pats sutvarkytų kurdus, kurie nuolat puldinėja Turkijos teritoriją. Valstybės departamentas pareiškė, kad "Amerika supranta turkų teisę gintis, kai kiti puola".

• Indijos ir Pakistano vyriausybės premjerai susitiko Maldivų saloje, Indijos vandenyne. Nežiūrint, kad praeityje abi šalys ne kartą kariavo ir dabar jų santykiai tebėra įtempti, premjerai susitiko pasitarti dėl ekonominio bendradarbiavimo. Susitarta paleisti politinius kalin-

nus ir belaisvius, paimtus pasienio susidūrimų metu. Bus įsteigta "karštoji telefono linija" tarp abiejų premjerų kabinetų, kad jiedu galėtų bet kada pasikalbėti, incidentams įvykus.

• Du Singapuro kiniečiai buvo suimti Taivane, įvežę 105 kg heroino. Tuoj pat jiedu buvo nuteisti ir sušaudyti. Singapuras jokio protesto nepareiškė.

• Brazilijoje apie 100 indėnų pagrasino nusižudyti, jei vyriausybė juos pašalintų iš dirbamos žemės, kurioje jie gyvena, nors ta žemė priklauso mieste gyvenančiam dvarininkui.

• Apie 4,000 Irano karių surengė Persų įlankoje laivyno ir aviacijos jėgų pratimus, išbandydami savo gynybos jėgas. JAV išpėjo Iraną ne negalvoti apie savo grasinimą uždaryti Hormuzo sąsiaurį, kuriuo iplaukiama į Persų įlanką.

LIETUVOS GYVENIMO ATSPINDŽIAI

PREZIDENTO RINKIMAI

Nors dar yra daug laiko iki gruodžio pabaigos, kada įvyks Lietuvos Prezidento rinkimai, tačiau jau dabar pradėjo ryškėti kandidatai. Tai Algirdas Brazauskas, Vytautas Landsbergis, Valdas Adamkus, Vaidotas Žukas, Artūras Paulauskas ir Liucija Baškauskaitė. (Kol straipsnis buvo ruošiamas spaudai, paskelbta ir Kazio Bobelio kandidatavimą. – Red. pastaba)

Šie Lietuvos Prezidento rinkimai yra svarbūs tuo, kad jie likviduos arba pratęs svarbiausio LDDP šūlo Algirdo Brazausko valdymą. Jau dabar lietuvių išeivijoje ir Lietuvoje prasidėjo priešrinkiminė propaganda. Į Ameriką atvyksta kandidatai iš Lietuvos ir čia mūsų tarpe kalba apie savo privalumus ir sugebėjimus būti Lietuvos Prezidentu. O iš Amerikos vyksta išeivijos kandidatas į prezidentus ir ten dėsto savo pažadus.

Iš esmės čia nėra nieko blogo. Demokratinėse šalyse kiekvienas kandidatas nori palenkti balsuotojus į savo pusę, žadėdamas jiems kuo daugiau. Tuo pačiu neatšilieka ir jo oponentai. Žinoma, po rinkimų visi kandidatai savo pažadus užmiršta arba jų neištesa. Tačiau rinkiminėje propagandoje neturėtų būti naudojama neteisybė, melas ir šmeižtas.

Jeigu Liucija Bač-

Vytautas Šeštokas

kauskaite panorą būti Lietuvos Respublikos prezidente, čia irgi nėra nieko blogo. Juk Turkijos prezidentė irgi buvo moteris. Galima pridurti, kad dar jauna ir geros išvaizdos. O Anglijos ministrė pirmininkė M. Tečer (Thatcher) irgi ilgai buvo valdžioje, net kelis kartus buvo perrinkta. Rinkimuose nėra taisyklės, kad visi prezidentai ar ministrai būtų tik vyrai. Jeigu rinkėjai balsuos už L. Baškauskaitę, tegu ji ir tampa Lietuvos Prezidente.

Tačiau kai kuri rinkiminė propaganda kelia abejonių, nes ji prasilenkia su demokratijos reikalavimais. Išeivijos žurnalistas P. Žumbakis parašė straipsnį į "Lietuvos aidą" apie kandidatą į prezidentus Valdą Adamkų. Pacituosiu porą minčių iš to žurnalisto straipsnio:

"Tuo pačiu metu, kai lietuvių ir pabaltiečių bendruomenės Amerikoje mėgina įtikinti savo kongreso atstovus Lietuvos apsaugos būtinumu, Amerikoje gyvenantis politikas ir valdininkas Valdas Adamkus pasisako prieš Lietuvos įstojimą į NATO. Kyla klausimas, ar jam duotas Clinton valdžios įsakymas kalbėti prieš Lietuvos valdžios poziciją. Kai kurios Valdo Adamkaus viešai pareikštos mintys rodo, kad jis nepakankamai išmano tarpautinę ir NATO politiką,

menkai žino ir apie geografinę".

Dabar paklauskite, ką Valdas Adamkus sako:

"Pažįstu Lietuvą geriau už kitus. Lietuvos vieta yra tik tarp Europos visuomenės narių, o NATO yra šalies saugumo garantas".

Priminęs Adamkaus pasisakymus prieš Lietuvos stojimą į NATO, laikraščio korespondentas paklausė kokios partijos, išskyrus socialistų, galėtų remti jo kandidatūrą. V. Adamkus atsakė, kad jo mintis apie NATO užrašinėjo mokytoja, o ne žurnalistė, todėl užrašė netiksliai. Lietuvos vieta yra Europos Sąjungoje ir NATO, pareiškė Adamkus. Jis nesąs prieš NATO, tik žino, jog ryt poryt Lietuvos dar nepriims.

Pateikęs šias abiejų asmenų mintis, palieku jas šio laikraščio skaitytojų nuomonei ir sprendimui.

Vardan teisybės, reikia pasakyti, kad kartais Lietuvos ir išeivijos laikraščių korespondentai prirašo daugiau rinkiminės propagandos savo proteguojamam ar nemėgstamam asmeniui, negu tikrumoje yra. Lietuviška patarlė sako, kad reikia atskirti pelus nuo grūdų. Todėl atėjus naujo prezidento rinkimų laikui, tikri patriotai lietuviai padarys savo sprendimą ir išrinks asmenį, kuris Lietuvą atves į naują demokratiją, šviesesnį rytą.

ryžtis kelti juos darbui, pasiaukojimui bei atsakomybei. Nedaugeliui redakcijų ir laikraščių pasiseka išvengti perdėtos kriminalistikos, bulvarizmo ar pornografinio užkrato. Tad tuo maloniau į rankas paimti naują "Dirvą" ar "Tėviškės žinias", žinant, kad šiuose laikraščiuose pigaus skaitalo nebus.

Priešingai, "Tėviškės žinios" dažnai spausdinami prof. Mečislovo Treinio, pripažinto politiko ir filosofo dr. Romualdo Ozolo bei redakcijos darbuotojų Nijolės Grinevičiūtės, Kristinos Čiučiulkaitės, Zenono Mikalausko ir kitų autorių giliai apmąstyti ir prasmingi straipsniai, šį laikraštį pačia gerąja prasme išskiria iš kitų. Ne vieną savo, kaip politiko ir tautininko, laisvą mintį bei požiūrį per visą "Tėviškės žinių" leidimo laikotarpį galėjau išsakyti ir

aš.

Suprantu, kad neverta laikraščių girti, o juo labiau piršti – pakanka pačiam perskaityti. Be to, kas yra aktualu ir įdomu vieniems, gali atrodyti banalu kitiems. Tačiau vis tik, gerbiamai vyr. redaktorei Nijolei Grinevičiūtei maloniai sutikus, siūlau susipažinti nors su vienu jos straipsniu – "Gėda ir valstybės garbė" (atspausdintu "Dirvoje", gegužės 6 d.). Manau, kad šis straipsnis yra ne vien skaudus ar įdomus, bet iš tiesų jis objektyviai atspindi Lietuvos varganą politinę tikrovę bei pakankamai tiksliai apibūdina pačioje straipsnio pradžioje paminėtą esminę laikraščio politinės ir tautinės krypties nuostatą – išlikti garbingu žmogumi garbingoje tautoje ir valstybėje.

KELIONĖ NEMUNU

Algis Liepinaitis

Jau senokai Nemuno upe plaukioja keleivinis laivas "Raketa". Už dešimt dolerių (40 Lt) galite pasiekti Nidą maždaug per keturias valandas. Man asmeniškai teko pasinaudoti šiuo laivu, vykstant iš Nidos į Kauną 1995 metais.

Buvau nustebintas, kad praplaukiant istorines vietas, niekas neteikia jokių paaiškinimų. Nėra jokių stabelėjų, pavyzdžiui, prie restauruotos Zapiškio bažnyčios, esančios ant Nemuno. Nestabtelė "Raketa" ir prie Veliunos miestelio, kur žuvo, su kryžiuočiais besikau-

damas Lietuvos valdovas Gediminas. Nestojama ir prie Kulautuvos, kur Vytautas Didysis pasirašė sutartį su kryžiuočiais, perleisdamas Žemaitiją jų valdymui. Taip pat reiktų ekskursijų vadovų, kurie paaiškintų apie Rambyną kalną, Panemunės ir Raudonės piliis. Reiktų sustoti tokioje vietoje, iš kurios gražiai atsiveria Jurbarko miesto panorama. Tokių vietų šiame kelyje yra gana daug.

Deja, plaukiant Nemunu, niekas nepaaiškina net apie į Nemuną įtekančias upes, nuostabiai gražius miškus, augmeniją, paukščius ir laukinius žvėris. Įplaukus į Kuršių marias, reiktų papasakoti apie Neringos pusiasalį, jo augmeniją, apie lietuviškus žvejų kaimus ir kt.

Šių paaiškinimų reikia Lietuvos jaunimui ir turistams. Kada šios kelionės "Raketos" laivu pasidarys turistinės, tada Nemuno vandens kelias vasaros metu pavirs į aukso kasyklą!

ATSILIEPIMAS

"Dirvos" 15-ame numeryje išspausdintas Dr. Leono Milčiaus straipsnis, kuriame autorius iškelia pasiūlymus dėl TAUTOS ATMINTIES MUZIEJAUS steigimo ir TAUTOS ATMINTIES AŽUOLYNŲ sodinimo. Šioms mintims nuoširdžiai pritariu ir linkiu sėkmės visiems, kurie imtųsi jas įgyvendinti.

P.S. Mano kaimynai žydai po mano mamos mirties reikšdami mūsų šeimai užuojautą, atvirutėje pažymė-

jo, kad Izraelyje būtų pasodintas medelis mūsų mamos atminimui, nurodant jos vardą ir pavardę. Žydai sodina medelius Izraelyje mirusiųjų atminimui. Kodėl taip nedaro Lietuva? Neabejoju, kad atsirastų Lietuvoje daug naujų ažuolų-ąžuoliukų ir liepų-liepių. Geriau Lietuvoje medelį pasodinti, negu mirusiųjų palaikus iškasti ir vežti į Lietuvą.

Liuda Stungevičienė
Hamilton, Ontario, Canada

"TĖVIŠKĖS ŽINIOS" – LAIKRAŠTIS KAUNO KRAŠTUI

Dr. Leonas Milčius

Dar ir anksčiau kiekvienas Lietuvos rajonas bei didesnis miestas turėdavo savo laikraštį, kuriame spausdindavo vietines naujienas, rajono ar miesto valdžios nutarimus, įvairiausius skelbimus. Vieni iš jų ir šiandien pasiliko tokie pat formalūs ir šalti, o kiti, tapę savarankiškais, sugebėjo įgyti "savo veidą", pelnyti pripažinimą, išsaugoti senus bei pritraukti naujus skaitytojus, t.y. išsilaikyti laisvos spaudos varžytinėse. Atgimimo laikotarpio pradžioje, 1988 metų lapkričio, prieštaraujant tuometinei valdžiai, Kauno miesto ir rajono gyventojai pradėjo gauti naują, neįprastą laikraštį – "Tėviškės žinias".

Laikraščio redakcija, ir iki šiol drąsiai laikydamosi pagrindinės nuostatos – nepataikauti valdžiai, bet rašyti apie viską, kas įdomu ir reikalinga skaitytojui – pasirinko rupią duoną. Gal dėl to

"Tėviškės žinių" redakcijos darbuotojai, metai iš metų kiekvieną rytą skuba į tas pačias ankštas bei kuklias patalpas Kaune, Donelaičio gatvėje, Nr. 43. Kasdieninis 7400 egzempliorių laikraščio tiražas bei kas dvi savaitės 23200 egz. tiražu išleidžiamas priedas "Kauno apskritis", būtų solidus darbas ir respublikinio leidinio kolektyvui, tad belieka tik įsivaizduoti, kaip spėriai ir kiek ilgai vos penkių žmonių kūrybinis kolektyvas turi lipdyti savo laikraštį kiekvieną dieną.

Visada man atrodė, kad "Tėviškės žinios" ir "Dirva", būdamos labai skirtingos, tuo pačiu yra labai artimos ir savos. Ir ne vien dėl to, kad labai kukliai įsikūrusios abiejų laikraščių redakcijos turi daug dirbti, o vyriausieji redaktoriai yra tautininkai. Negalima nepastebėti abiejų laikraščių vienos idė-

"Tėviškės žinių" redaktorė Nijolė Grinevičiūtė

jos bei krypties: skelbiant tiesą, sleisti grožį ir gerį, skatinti tautinę savigarbą ir patikėjimą, branginti tikrą gyvenimą ir didžiąsias vertybes. Nelengva, įsisukus į žmonių kasdieninių rūpesčių, jų nuoskaudų, abejingumo, nusikaltimų ir kitokių skriaudų tėkmę, išlikti tiesiu ir teisingu, matyti ir sleisti idealus. Gal laikraščiu bei patiemis žurnalistams būtų naudingiau pataikauti didesnei ar mažesnei valdžiai, partijoms bei žmonių silpnėms, negu

LIETUVOS GARBĖS KONSULATAS SAN FRANCISCO MIESTE

(Atkelta iš 1 psl.)

buvo žinomas kaip besidominčios investicijomis į Lietuvą kompanijos vadovas, leidinių apie Lietuvą anglų kalba rėmėjas, o nuo šiol jis rūpinsis kuo plačiausiu ne tik ekonominių, bet ir kultūrinių bei politinių ryšių plėtimu tarp Lietuvos ir Kalifornijos.

Svečiai, tarp kurių buvo Lietuvių Bendruomenės San Francisco mieste vadovai Donald A. Witt, Jeremy Kubiak, Nicole Dickinson, dr.

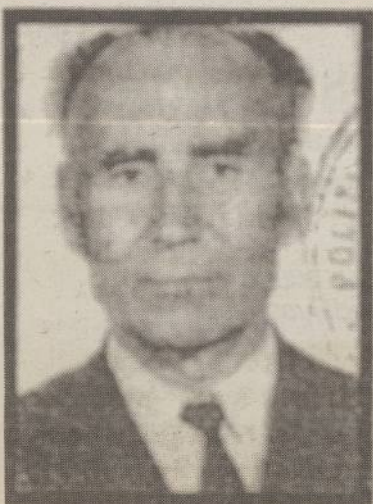
Petras Kuncė ir kiti lietuviai, apžiūrėjo kompanijos būstinėje konsulatui skirtas patalpas, žadėdami jam savo nuosirdžią ir aktyvią paramą.

Lietuvos ambasadorius A. Eidintas pažymėjo, kad po nepriklausomybės atkūrimo Lietuva energingai plečia savo atstovavimą Jungtinėse Amerikos valstijose ir Kanadoje. Garbės konsulas San Francisco mieste yra jau šeštoji Lietuvos diplo-

matinė atstovybė JAV. Pernai garbės konsulas buvo atidarytas Klivlende, Ohio valstijoje bei Kanados vakaruose – Vankuveryje. Šiemet planuojama atkurti Lietuvos Generalinį konsulatą Čikagoje, kur šiuo metu gausiausiai lietuvių apgyvendintoje Ilinojaus ir kitose valstijose Lietuvos interesus atstovauja Garbės generalinis konsulas Vaclovas Kleiza.

Spaudos skyrius

JUOZAS VASILIŪNAS –VASILIAUSKAS 1916-1996

Lietuvoje gyvenanti Ona Mikulskienė, o "Dirvai" perdavė Čiurlionio ansamblio Garbės narys Antanas Kavaliūnas. Jo ir kitų buvusių čiurlioniečių prašymu ši nekrologą perspausdiname.

J. Vasilūnas-Vasiliauskas "gimė ir augo Mažiūnų kaime, Butrimonių valsčiuje, gausioje ūkininkų šeimoje. Vokiečių okupacijos metais dirbo leidykloje, o laisvalaikiu – Čiurlionio ansamblio administracijoje, dalyvavo šokėjų ir choristų grupėse. Vėliau pasitraukė į Vakarų. Priklausė LLA. Vokietijoje apmokytas desantininkų mokykloje, 1944 m. gruodžio 22 d. su desantine grupe, va-

dovaujama ltn. Vlodo Juozo-ko, padangių keliu grįžo į Lietuvą – Panevėžio apskritį. Buvo partizanas radistas, Panevėžio apygardos štabo spaudos ir propagandos skyriaus viršininku.

1945 m. spalio 15 d. suimtas, nuteistas mirties bausme, kuri pakeičiama 25 metais katorgos. Kalėjo Vorkutos lageriuose. Išėjęs iš kalinimo, vedė likimo draugę Danutę Mažeikaitę. Išaugino du vaikus. Į Lietuvą grįžo 1972 m. Gyveno Rokuose, Kauno rajone.

Palaidotas Senavos kapinėse.

Bendražygiai

Lietuvoje leidžiamas laikraščio "Tremtinys", 1997 metų 3(240) numeryje išspausdintas trumpas nekrologas apie amžinybėn išėjusį Juozą Vasilūną-Vasiliauską. Šią ištrauką atsiuntė dabar

JUOZAS KREIVĖNAS

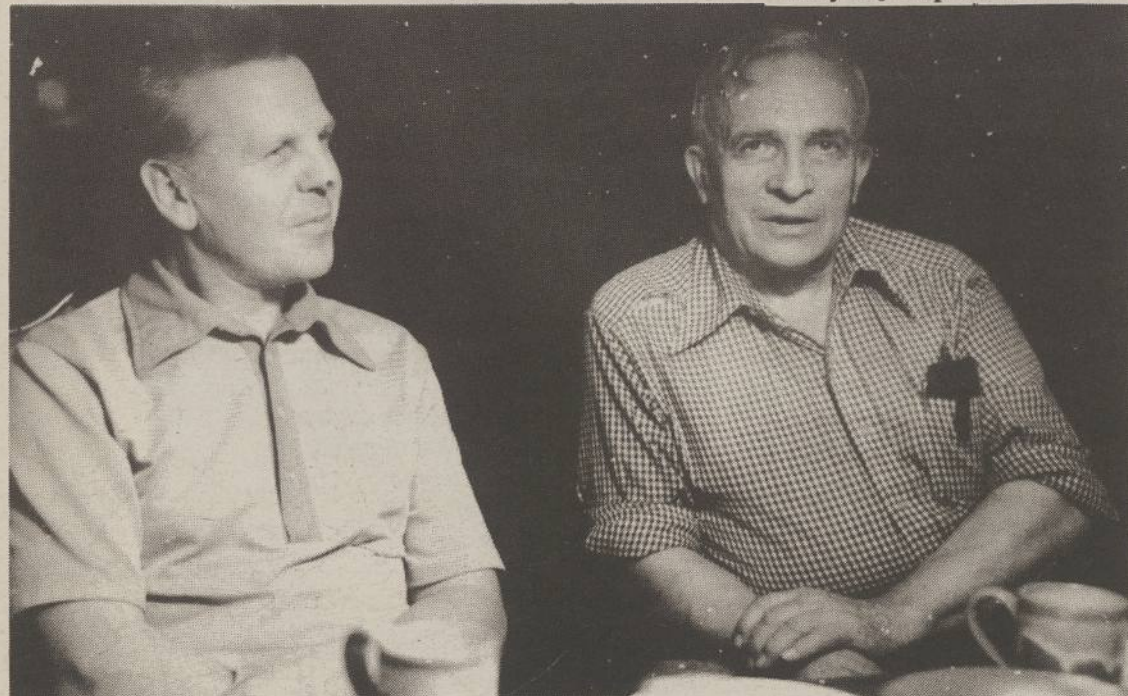
(Mirties 10-metį minint)

Kas buvo Juozas Kreivėnas, nereikia aiškinti tiems, kurie domėjosi Amerikos lietuvių kultūrine ir visuomenine veikla. Tačiau ne visi žino, kokios plačios buvo jo darbų sritys. Jis buvo mokytojas, muzikas (vargonininkas ir chorvedys), visuomenininkas ir kultūrininkas,

Lietuvos istorijos mylėtojas, lietuviškų knygų rinkėjas ir gerbėjas, muzikos bibliotekos steigėjas, žurnalistas, redaktorius ir t.t.

Jis buvo gimęs 1912 m. kovo 3 d. Padovinio kaime, Marijampolės apskrityje, o mirė 1987 m. gegužės 24 d. Čikagoje ir gegužės 27 d. pa-

laidotas šv. Kazimiero kapinėse. Kaip ir daugumas, jis bėgo nuo komunistų 1944 m. vasarą ir su šeima pasitraukė į Vokietiją, kur tremtinių stovyklose išsikūrusiose lietuviškose mokyklose buvo mokytoju, o taip pat Miuncheno apygardos lietuvių pradžios mokyklų inspektoriumi. Jis

V. Zalatorius nuotraukoje – Juozas Kreivėnas (dešinėje) su Juozu Vaitkumi. Fotografuota 1977 m. rugpjūčio 9 d.

čia taip pat rūpinosi chorų organizavimu ir 1948 m. išleido dainų rinkinį pradžios mokyklų mokiniams. Vėliau jo dėka pasirodė kitos liaudies dainos. Chorams, kuriems pats vadovavo, jis paruošdavo net pilnus gaidų sąsiuvinus.

1950 metais atvykęs į JAV ir apsigyvenęs Čikagos vakariniame – Cicero priemiestyje, J. Kreivėnas apie 25 metus vadovavo šv. Antano parapijos mokyklos lituanistinei klasei bei Cicero lietuvių chorui. Jis čia vėl, daugiausia savo lėšomis, multiplikavo daugybę gaidų chorams, orkestrams ir net lietuvių statomų operų chorams. Nuo 1953 m. iki mirties buvo "Muzikos žinių" redaktoriumi ir labai išplėtė to žurnalo turinį. 1955 m. išrinktas Kultūros Fondo tarybos pirmininku, o 1956 m. buvo Čikagoje vykusios JAV ir Kanados Lietuvių Dainų šventės vykdomojo komiteto generaliniu sekretoriumi bei redagavo tos šventės leidinį. Sekančiais metais jis buvo Tautinių šokių šventės vykdomojo komiteto vicepirmininku ir tos šventės leidinio redaktoriumi. Dainų šventėse dalyvaudavo Juozo paruošti chorai. Jis bendradarbiavo įvairiose lietuvių spaudoje; daugiau negu 20 metų "Vienybės" savaitraštyje rašė skiltį (Girnakalio slapyvardis) iš "Kairės ir iš dešinės". Šios publicistikos dalis išspausdinta 1992 m. "Žuvėdros" leidyklos Vilniuje išleistoje knygoje "Iš kairės ir iš dešinės". Šiandien ją skaitant, galima matyti daugelio J. Kreivėno tada skelbtų minčių teisingumą, o kai kurių – išsipildymą. Gaila, kad

jis nesulaukė Nepriklausomos Lietuvos, dėl kurios jis taip sielojosi ir savo kuklias santaupas bei sveikatą pašventė lietuviškiems reikalingams.

Norint išpasakoti bent dalį J. Kreivėno nuveiktų darbų, reikėtų daug puslapių prirašyti. Bet tai mes išgirsime jo mirties dešimtmečio paminėjime, kuris yra rengiamas gegužės 23-24 dienomis Čikagoje. Čia esančioje Jaunimo Centro kavinėje gegužės 23 d. 7:30 val. vakaro apie jį kalbės grupė žmonių, su kuriais jis daugelį metų dirbo. Tai Jonas Dainauskas, Faustas Strolia, Kazys Skaigirys, dr. Jonas Račkauskas, Juozas Plačas ir kt. Taip pat apie savo buvusį mokytoją prisiminimais pasidalins jo mokinė Daiva Markelytė, kurios rašinys apie jį neseniai buvo išspausdintas milijoninį tiražą turinčiame "Chicago Tribune Magazine".

Gegužės 24 d. 10 val. ryto Tėvų Jėzuitų koplyčioje bus atlaikytos šv. Mišios už velionio sielą, o po to seks pabendravimas Jaunimo Centro kavinėje ir "Žilevičiaus – Kreivėno" vardo muzikologijos archyvo lankymas. Beje, šio archyvo reikalingas J. Kreivėnas paskyrė tūkstančius dolerių bei tūkstančius valandų.

Tačiau tai yra tik vienas iš jo didelio pasišventimo Lietuvai ir lietuviams įrodymas. Apie J. Kreivėną šiandien byloja ne tik šis archyvas, bet ir dešimtys kitų didžiulių darbų, kurie ilgą laiką išliks išeivijos ir Lietuvos kultūros istorijoje.

Edvardas Šulaitis

LIETUVIŲ MUZIKOLOGIJOS ARCHYVAS

Kazys Skaigirys

1986 m. liepos 22 d. buvo sujungti du Čikagoje esančio Jaunimo Centro archyvai: Juozo Žilevičiaus Lietuvių muzikologijos archyvas ir Juozo Kreivėno Lietuviškosios muzikos biblioteka. Nuo tos datos pilnas šios įstaigos pavadinimas yra toks: Žilevičiaus–Kreivėno Lietuvių Muzikologijos archyvas. Šis archyvas yra dalis Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centro, kurio pirmininku yra dr. Jonas Račkauskas.

1984 m. spalio 12 d. Juozas Kreivėnas ir LTSC pirmininkas dr. Jonas Račkauskas pasirašė susitarimą, kurio pirmas punktas skamba taip: "Kadangi Krištanavičiaus Fondas yra užtikrinęs LTSC-ui patalpas Jaunimo Centre Čikagoje, J. Kreivėnas neatšaukiamai dovanoja savo

muzikologijos rinkinį, pavadintą Lietuviškosios muzikos biblioteka, LTSC-ui, kuris perima, tvarko ir globoja šį rinkinį kaip lietuvių tautos turtą." Kitame sutarties punkte yra taip pasakyta: "Kol amžiumi ir sveikata J. Kreivėnas pajėgus, tol jis išipareigoja bibliotekoje dirbti kaip jos direktorius ir toliau ją didinti." Juozas Kreivėnas staiga mirė 1987 m. gegužės 24 d., grodamas pamaldose Aušros Vartų bažnyčioje Čikagoje.

Apie 1980 metus Juozo Žilevičiaus regėjimas visiškai nusilpo. Jaunimo Centro kavinėje įvyko atsisveikinimas, ir Žilevičius išvyko pas dukterį į Baltimorę, MD. Po jo išvykimo kurį laiką archyvą tvarkė Gilė Liubinskaitė. 1981 metais

(Nukelta į 6 psl.)

LIETUVIŲ MUZIKOLOGIJOS ARCHYVAS

(Atkelta iš 5 psl.)

Balys Pakštas, kuris buvo Archyvo Taryboje, prikalbėjo mane tvarkyti Žilevičiaus Muzikologijos archyvą. Aš tai galėjau daryti tik nuo kitų darbų atliekamu laiku. Pirmiausia reikėjo prasiskinti kelią: sutvarkyti visa tai, kas buvo sudėta dėžėse ant grindų. 1985 m. balandžio 2 d. Juozas Žilevičius atsiuntė sutikimą sujungti archyvus. Laišką mašinėle parašė Aleksandras Radžius, nes Žilevi-

čius dėl visiško akių nusilpimo jau negalėjo rašyti. Jis tik pasirašė laišką. Birželio mėn. jis atsiuntė dar vieną laišką, kuriame džiaugėsi dėl archyvų sujungimo. Šį kartą laišką surašė Rūta Pakštaitė. Juozas Žilevičius mirė Baltimorėje 1985 m. liepos 5 d.

Žilevičiaus Muzikologijos archyvo tarybą sudarė šie asmenys: Algis Modestas, pirmininkas, Jonas Borevičius, S.J., dr. Leonardas Ši-

mutis, Dalia Kučėnienė, Balys Pakštas, Petras Vacbergas. Jie visi pasirašė dokumentą, perduodant visą archyvo turtą LTSC-ui.

Juozas Kreivėnas ir Juozas Žilevičius didesnę gyvenimo dalį rinko gaidas, programas, nuotraukas, spaudos iškarpas ir kitą muzikinę medžiagą. Jų dėka ir turime šį muzikologijos turtą, kuris yra didžiausias iš esančių už Lietuvos sienų.

ILGESIO ŽODŽIAI

Balys Auginas

(Antano Gustaičio gimimo 90-ąsias metines ir 7-ąsias mirties metines minint)

Ir jei tėvynė
vėl kada mane pamiltų
Sugrįšiu Garliavon
maiše salietros miltų.
Ten pabarstys manim
rugelį ar tabaką
Ir rudenį supils
į samagono baką.
Ak, ir nugers mane
į jūs visų sveikatą...
Ant. Gustaitis

Sakoma, kad netektis yra didžiausia tada, kai iš mūsų tarpo išeina mylimas mėgiamas žmogus – bičiulis, kurį vertinai buvai surišęs draugystės ryšiais savo likimą su juo ir visa buitimi. Tada tampa tamsu: lieka tylą ir skausmas.

Taip atsitiko ir su mano mielu, brangiu bičiuliu Antanu Gustaičiu. Jo mirtis buvo mums staigmena. Nelaukta. Netikėta. Nes žmogus negali suprasti, kaip toks energingas pilnas sąmojų ir idėjų asmuo, optimistas ir geraširdis bičiulis galėjo taip staiga mus palikti. Juolab, kad per visą savo gyvenimą – kaip man gyrėsi – net slogų, galvos skaudėjimų ar pagirių neturėjęs...

Apstulbę iš liūdesio mudu su Valerija nusiuntėm nuoširdžią užuojautą Aleksandrai, o Ji, atsigavusi iš liūdesio, parašė mums, kad Antanas mirė nuo širdies operacijos ligoninėje.

Mūsų pažintis su Antanu Gustaičiu tęsėsi 50 metų. 1940 m., būdamas diktatoriumi Kauno radiofone, susipažinau su juo, tada dirbusiu radiofono žinių redakcijoje. Žinių redakciją sudarė Jonas Graičiūnas, A. Lindešis ir Ant. Gustaitis. Ši trijulė man iš karto patiko. Visi puikūs vyrai. Eidamas į žinių redakciją – o ji buvo prieš pat diktorių studiją – visada juos aplankydavau, kartais tik norėdamas išgirsti naujienų, gaudelių...

Atidarydamas duris

ir apsimeddamas nustebusiu, aš visada pajuokaudavau:

– Ak, nežinau, ko dabar man prireikė, ar paimti žinių, ar pakalbėti su poetais! Mat, du redaguoja fantazijas (poeziją), o trečias – sensacijas ir žinias!

Į tai Gustaitis atskirdavo:

– Žiūrint, ko kam reikia. Pačiam tiktų romantika ir romansai su merginomis, o klausytojams reikia gerų žinių. Juk gali ir pats su kokia mergina padaryti naujieną. Lindešis surašys, o Stonys mielai perskaitys...

O čia ir buvo užuomina, mesta man lyg spraganti ugnies kibirkštėlė, mat, Stonys manęs, kaip savo konkurento, privengdavo.

Žinių kambaryje būdavo malonu pasikalbėti, pajuokauti, šnektelti apie politiką ir padiskutuoti apie literatūrą. Juoba, kad mėgau Joną Graičiūną kaip poetą. Iš tų pokalbių grįžta atmintin toks įvykis: valgant Pieno centre priešpiečius, Graičiūnas atkreipė mano dėmesį į gražią, mėlyną akim padavėją. Jos

grakštumas sužavėjo net J. Graičiūną. O Gustaitis, šelmiškai merkdamas akį, pasiūlė mums abiem apie ją parašyti sonetą ir paskelbti spaudoje. Mudu su Graičiūnu abu parašėm po eilėraštį. Graičiūnas atspausdino vienam laikraštyje, o aš – kitame. Čia Gustaitis ėmėsi kritiko amato. Pagaliau jis "apkarūnavo" mane už mano eilėraštį, pavadintą "Romanta". Jo manymu, pavadinimas labai geras ir romantiškas, jausmo pilna statinė – daugiau negu pas Graičiūną. O čia – Graičiūno didžiausias minusas, kad jis vedęs. Neturi užsidegimo, nėra tos ugnies, kuri trykšta iš mano "kiekvienos eilutės"...

"Karūnavimą" atlikome Metropolyje, vakarieniaudami. Aplaištėme ir mano "oskarą", kaip dabar priimta šių dienų terminu sakyti. Rūsčiu teisėju pakvietėm ir Lindešį, kuris, anot Gustaičio, "išgėręs čierkelę nektaro ir užkandęs ambrozijos su silkute", savo žinovo antspaudu patvirtino linksmą laimėjimo žinią...

Ir dažnai mūsų bičiuliška kompanijėlė palinks-mindavo, anot Gustaičio, "kieta mūsų darbo rutiną atgaivos lašeliu"...

Kartą Antanas ateina į mano studiją (į diktoriaus kambarį) ir linksmas sako:

– Gavau pelningą užsakymą! Laisvės Alėjoj sutikau "Ūkininko patarėjo redaktorių, kuris man pasiūlė sueiliuoti apie daržoves, apie pomidorą. Ir pasiūlė gerą honorarą – net mano keliai ėmė virpėti!

– Tai apie ką rašysi? – susidomėjau.

– Apie pomidorą! – iškilmingai, papurtęs savo vešlias garbanas, atrėžė.

– Apie pomidorą? – išplečiau akis. – Nežinojau, kad ir pomidoras yra poetiš-kumo objektas.

– Tai ką, nemėgsti pomidorų? O ar žinai, kodėl

jis gražus ir raudonas?

– Ne, – nusiminiau, nežinau visų poezijos iman-trumų.

– Na, kai parašysiu poemą apie pomidorą, tada sužinosi, kodėl jis raudonas. O kol kas – tai poeto paslap-tis!

Ir tikrai. "Ūkininko patarėjas" per kelis numerius spausdino Gustaičio poemą apie pomidorą. Ir honorarą aplaištėme. Ir stebėjomės jo "jausmingumu ir pomodoro asmenybės pažinimu"... Bet Metropolyje vakarieniaujant, kai Lindešis panoro užsisakyti pomidorų, Gustaitis jam atskaitė "graudų pamokslą"...

– Ar esi barbaras? Nori suvalgyti mano ikvėpi-mą?

O Lindešis savo liū-desį užpylė stikleliu konjako.

(Pabaiga – kitame numeryje)

Balys Auginas

MĖNESIENOS SONATA

Šviesi epitafija poetui
Antanui Gustaičiui

ČIA – užšalusio laiko upė,
Smėlio laikrodžiai senka ir senka –
Žvaigždžių kregždės medžiuose tupi –
Ilsis Dainiaus Širdis
Lyg užmigusi slanka –

Čia poterius barsto kretinti tuopa,
Maldingai įdangų iškėlus rankas,
Ir vėjas, žvaigždynų maldas berenkas,
Praskleidžia žvaigždėto debesio lopą
Į dangaus karalystės lankas –

Ilsis Dainiaus Širdis šaltam guoly,
Be ugnies, be giesmių po velėna –
Pilnatis – lyg išblyškus vienuolė –
Jį užkloja drungna mėnesiena.
Tyli Dainiaus Širdis –
Ji negali, lyg paukštė, pragysti –

Ant kapų, mėnesienos sonatoj,
Meldžias mūza, rimuodama skausmą:
– Tave žemė užklojo, ne metai,
– Tavo Širdį– Varpo sudužusio gausmą –
Skelbs eilėraščiui, likę našlaičiais –

1990 08 20

Antanas Gustaitis

ATGAILA

Večiam dangų į pragaro pusę,
Keikiam artimą velnio vardu,
O kai plaštaka užmušiau musę, –
Apsimąsčius graudu, oi graudu...

Ogi ji gal taip pat laukė ryto,
Atminimuos ieškojo jėgos
Ir svajojo, ką žemėj darytų,
Jeigu būtų tokia, kaip žmogus.

Gal ir mano poemą apėjus,
Paragavusi dažo raidžių,
Maža galva didžiausiai stebėjos,
Kad šunelio dalios pavydžiu.

Gal net gilią užuojautą reiškė,
Kad jums rimais teisybę šneku,
O pakaušį liežuvininkai traiško,
Skaldo tarsi akmens plaktuku, –

O dėl to, kad po nosimi zvybia,
Ko išminčiai suprast negalės,
Savo rankom užtvėjo gyvybę,
Nepažvelgęs į musės akis...

VYTAUTAS ALANTAS

(Autobiografijos bruožai)

Esu kilęs iš garbingo ir labai daug tautai nusipelnusio žemdirbių luomo, išnešio per ilgus amžius ant savo pečių tautinės gyvybės švęturį. Mano kilmės šaknys giliai įsisiurbusios į lietuvišką podirvį. Tėvai ūkininkai man davė mokslą ir lietuviškos šeimos auklėjimą.

Mano gimtinė, Sida-bravo bažnytkaimis, ir šian-dien mano mintyse tebestovi kaip lengvu dailininko teptuku nutapyta graži akvarelė. Tai gražus Lietuvos užkampelis. Mūrinė bažnytelė rymojo ant kalnelio, o už jos šventoriaus tekėjo Kiršino upelis, kuris atmintyje užsili-ko kaip gražiausia Lietuvos upė, nors jokiam žemėlapyje jos nerasi.

Gimiau 1902 m. birželio 18 d. Adomo ir Agnieškos Jakševičių šeimoje. Mūsų šeimoje buvo dar dvi jaunesnės seserys – Emilija ir Antanina bei jauniausias brolis Algirdas.

Būdamas Šiaulių gimnazijoje iš ketvirtos klasės išėjau savanoriu į kariuomenę. Baigęs gimnaziją, vienerius metus studijavau humanitarinius mokslus Kauno Vytauto Didžiojo universite-te, vėliau vienerius metus mokytojavau Plungės gimnazijoje Žemaitijoje. 1925 m. išvažiavau į pietų Prancūziją prie Viduržemio jūros į Montpellier universitetą studijuoti toliau humanitarinius mokslus ir baigiau juos 1929 m. licenciato laipsniu. Studijuojant Prancūzijoje, daugiausia įtakos man padarė meno (ypač graikų) istorijos studijos.

Grįžęs į Lietuvą, kurį laiką dirbau Kaune, kaip laisvas žurnalistas, o paskui – Lietuvos Telegramų agentūroje "Elta", kaip prancūzų skyriaus redaktorius. 1934

buvau pakviestas "Lietuvos aidą" vyriausiu redaktorium ir išdirbau iki 1939 metų.

Ne tik mačiau Lietuvos valstybės atsikūrimą, bet ir pats aktyviai dalyvavau jos naujo gyvenimo kūrime nuo pradžios iki pabaigos. Mano akyse tautos laisvė užtekėjo ir, deja, nusileido. Dabar naudodamasis savo ilgamečiu patyrimu bei žiniomis mėginu žvelgti į ateitį ir atsakyti į klausimą: Ką mes investuosime į vėl atsikūrusią laisvą Lietuvą?

Nuo labai seniai ėmiau domėtis tautos ideologijos klausimais. Dirbdamas spaudoje, o ypač redaguodamas "Lietuvos Aidą", aš ir praktiškai susidūriau su tautinės ideologijos problemomis. Mano literatūrinė kūryba ir spaudos darbuotė buvo glaudžiai susijusios su mūsų istorija ir šių laikų lietuviška tikrove, sakyčiau, lietuvybe. Jau minėjau, kad jaučiuos giliai įklimpęs į gimtosios žemės podirvį, tad ir nebandžiau ištiesti burių į "tarptautinius vandenius", nes tariau būsiant kur kas prasmingiau braidyti ir ieškoti tautos dvasios lietuviškuose paversmiuose. Mano svarbiausias tikslas buvo tarnauti Tautai. Man vis maudė galvoje mintis, kad turime taip "išsitiesti" gyvenime, kad paliktume kuo giliausią įnašą į tautos aruodus.

Studijuodamas Prancūzijoje, klaidžiojau estetizmo "tarptautiniuose vandenys", bet visą laiką jutau lietuviškos saulės šilumą. Lietuviškoji gamta man buvo esteti-nių mąstymų idealus aprėminimas. Niekad nepozavau esąs tik kaimietis, ne visą laiką toks iš tikrųjų jaučiausi. Tu negali meluoti ir pozuoti dailiajam žodžiui, laikydamas rašytojo plunksną rankoje.

Mąstydamas apie tautinę ideologiją, aš visą laiką girdėjau gimtosios žemės šnabždesį ir tautos istorijos atsidūsėjimus. Galėčiau dar pridurti, kad gyvendamas Amerikoje, keliolika metų išdirbau Fordo fabrike, tačiau tie išgyvenimai man buvo svetimi ir neįsiterpė į mano, kaip žemdirbio jausmą ir filosofiją.

Mano mėginimai rašyti prasidėjo Šiaulių gimnazijos suole. Labai mėgau skaityti, ypač mane viliojo nuotykių romanai. Žavėjau kitų rašytojų kūrybiniais polėkiais ir man pačiam kilo noras pasekti jų pėdomis. Be to, tam susidarė palanki aplinka. Tuo pačiu laiku Šiaulių gimnazijoje mokėsi būsimasis rašytojas Juozas Paukštelis ir dr. Jonas Grinius. Mes sudarėme savotišką "triumviratą", veikliai dalyvavome moksleivių organizaciniame gyvenime, rašėme ir spausdinome gimnazistinius leidinius, rengėme literatūros vakarėlius ir skaitėme savo kūrybą. Mes visi trys puoselėjome mintį tapti rašytojais ir pradėjome savo rašytojišką kelią, gal tik išskyrus Grinių, nuo poezijos. Aš savo eilėraščius spausdinu jaunimo žurnaluose ir rengiausi išleisti rinkinį, pavadintą "Amžini laurai", bet nežinau, laimei ar nelaimei, rinkinys nepasirodė. Tačiau 1982 m. Amerikoje išleidau naują poezijos rinkinį "Paversmiai".

Man didžiausią ir neįsildomą išpūdį padarė jaunystėje skaityti Vaižganto "Pragiedruliai". Formos atžvilgiu giliausią pėdsaką paliko Oskaro Wildes romanas "Dorijaus Grejaus paveikslas" bei jo estetikos filosofija, graikų skulptoriaus Praksitelio skulptūros, bet aplamai imant, Vakarai mano pasau-

lėžiūros iš pagrindų nepakeitė.

Mane visada stebina mūsų žūtbūtinis noras išplaukti į "plačiuosius vandenius". Prisipažinsiu, kad man kuo mažiausiai terūpėjo vadinami "platieji vandenys". Literatūros veiklas pirmą pirmiausiai turi patraukti savąjį skaitytoją. Kaip kiekvienas augalas reikalingas atitinkamo podirvio, taip kiekvienas literatūrinis reiškinys reikalingas savojo – tautinio podirvio. Lietuvos gyvenimas toks įvairus ir Lietuvos praeitis tokia turtinga bei turininga, kad, man rodos, rašytojui nėra reikalo ieškoti atamos punktų kaimynuose.

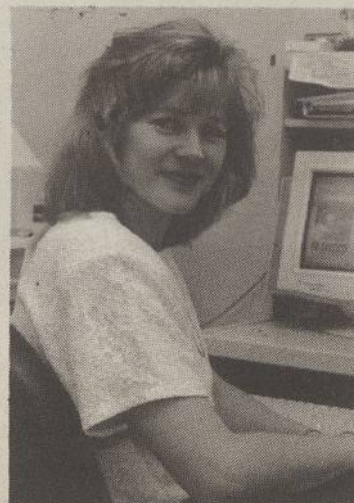
Mano literatūrinis darbas prasideda ir baigiasi lietuviškoje orbitoje.

Rašytojas nebus rašytojas, jei jis nejaus po savo kojom tautinės kultūros, istorijos ir aplamai nebus persiėmęs lietuviška dvasia. Rašytojai yra tautos sielos ieškotojai bei ryškintojai: per literatūrą tauta kalba pasauliui.

Rašytojo pašaukimą, tarčiau, jo misiją, laikau tarnyba savo tautai. Žinoma, mes visi stengiamės vienaip ar kitaip tarnauti savo tautai, bet, mano nuomone, rašytojo tarnyba yra ypatinga tuo, kad pašaukimas paskyrė jį kuo glaudžiausiai bendrauti su ja. (Bus daugiau)

Naujakurių rūpesčiai

POLICIJA

Raimonda Mikatavagė

Kiekvienam naujakiui reikia pasiruošti ir kiek beįmanoma, apsaugoti nuo kritiškos padėties. Aišku, ne visi jų išvengsime. Kiekvienoje šalyje pilna avarių, nusikaltimų, ligų, ir kitų bėdų. Todėl pirmiausia reikia tam pasiruošti ir paaiškinti visai šeimai, kaip geriausia elgtis, jei kas nors atsitinka.

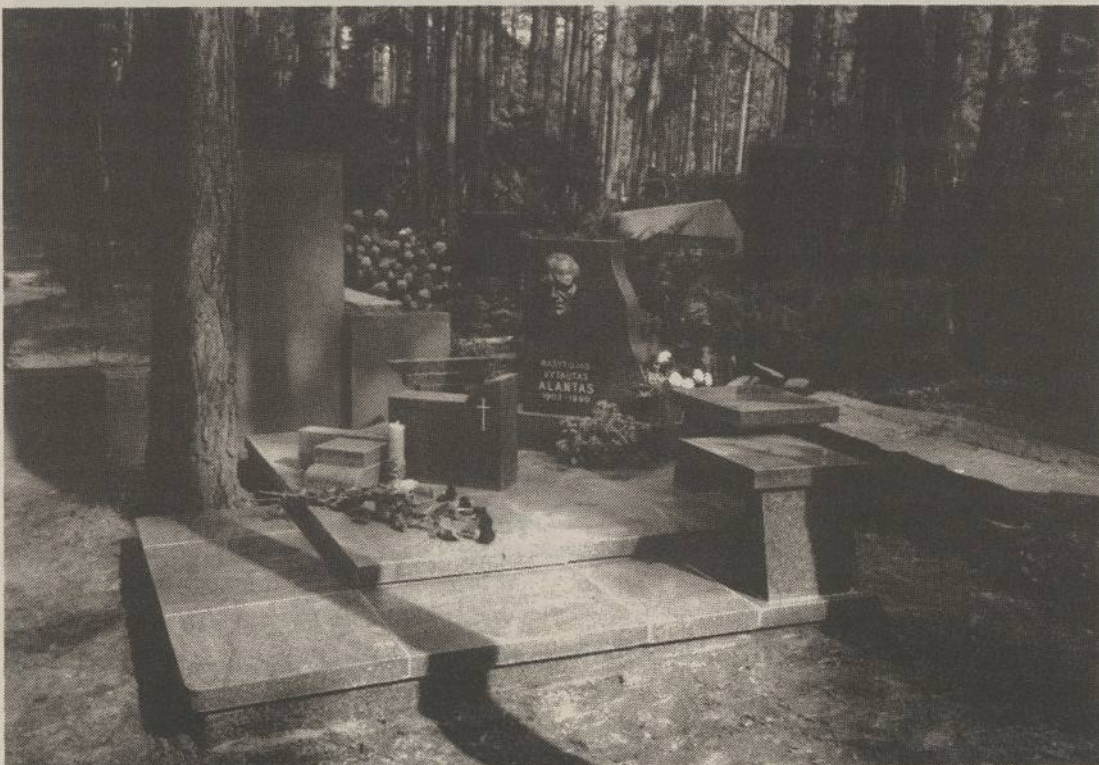
Jei jūsų padėtis tikrai kritiška, visuomet skambinkite 911. Bandykite paaiškinti, kas jums atsitiko. Jei nepavyksta susikalbėti, nors pasakykite "help" arba "emergency" ir nepakabinkite ragelio. Pagalba jūsų adresą suras, jei nenutrauksite linijos susijungimo.

Kai kuriose šalyse, policija gali vairuotoją sustabdyti be jokios priežasties, tiesiog tam, kad patikrintų dokumentus. Amerikoje taip nedaroma. Policija turi kažką pastebėti arba įtarti. Jei jūs pamatėte policininką, kuris jums parodė gestą, reikalaujantį sustoti, pasitraukite į dešinę pusę ir sustokite šalikelėje taip, kad netrukdytumėte kitiems vairuotojams. Sėdėkite automobilyje. Išlipkite iš jo tik tada, jei policininkas paprašys.

Policininkas prieis ir paprašys vairuotojo leidimo, automobilio registracijos liudijimo, o gal ir draudimo dokumento. Šiuos dokumentus

visuomet turėkite su savimi. Būkite mandagus ir darykite, ką policininkas pasakys. Nesiginčykite. Jei ko nors nesupratote, pasakykite "I am new to America, please speak slowly." Policininkas paims jūsų dokumentus ir po kelių minučių grąžins. Jis paaiškins kodėl jus sustabdė. Pavyzdžiui, jei jūs per greitai važia-vote, jis jus gali išpėti ("warning", kuris nieko nekainuoja) arba baudą ("ticket" – nustatytą sumą, kurią reikia sumokėti, bet ne policininkui. Jei tikrai galvojate, kad nieko blogo nepadarėte galite kreiptis (appeal) prieštarau-dami. Bet daugelis imigrantų pataria, kad geriau sumokėti baudą, negaištant laiko ir negadinant nervų.

Jei jūs patekote į avariją, tuoj sustabdykite automobilį, kiek įmanoma, neužstodami eismo. Paprašykite, kad kas nors paskambintų policijai. Net jei atrodo, kad avarija įvyko dėl jūsų kaltės, draudimo specialistai ir advokatai pataria jums nepulti su prisipažinimais ir atsiprašinėjimai-s. Kuo mažiau kalbėkite. Paprasčiausiai apsiukeiskite su kitu vairuotoju savo informacija: leidimo vairuoti numeris, pavardė, adresas, telefono numeris, draudimo agentūra, automobilio modelis, jo pagaminimo metai ir numeris. Jei automobilis, kurį vairavote yra ne jūsų, pasakykite savininko pavardę ir jo telefono numerį. Policininkams atvykus, atsakykite tik į jums užduodamus klausimus. Nusirašykite policininko pavardę, telefono numerį ir užpildytos avarijos ataskaitos numerį. Praneškite savo draudimo agentūrai, kas ir kaip atsitiko. Aišku, jei jūs susižeidėte, nors ir ne itin stipriai, būtinai kreipkitės pas gydytoją: tą pačią dieną nuvykite į ligoninę.

Vytauto Alanto kapas Kaune, Petrašiūnų kapinėse. Urna su jo palaikais buvo palaidota Lietuvoje 1992 m. birželio 15 d.

IR TYLA MAN KALBA

(Gegužės 27 d. poetui Stasiui Santvarui

būtų suėję 95-ri)

Alė Santvarienė

(Pabaiga)

Nustebau, kada Stasio archyve suradau komedijos ir dviejų naujų dramų apmatų, o taip pat atsiminimų fragmentus. Atsiminimus jis noriau rašydavo apie kitus. Ir Lietuvos kultūros metraštyje, ypač egzodo kultūros dalyje, retą užtiksimę vietą, kur nesigirdi jo nuomonė, jo surinkti ir apmąstyti kūrybiniai faktai, rašytojų, dainininkų, aktorių, dailininkų, architektų, iškilųjų dvasininkų biografiniai duomenys, jų darbų vieta ir reikšmė Lietuvos kultūros lobyne.

Daugelio įsakmiai raginamas, jis vis aiškindavosi, kad apie save rašyti dar anksti, dar rankos užimtos kitais neatidėliotinais darbais, būtina suskubti tarti žodį apie kitus – bičiulius bei atokiau gyvenusius ir dirbusius kultūrininkus, apie išėjusius į Amžinybę klasikų – Maironį, Vaižgantą, Sruogą, Krėvę, Binkį ir kitų menų didžiųjų, kuriuos jo jaunystė sutiko gyvenančius – kaip brangiausią ir didžiausią likimo dovaną.

Rašė jis ir apie kuklesnius kultūros darbininkus, nes buvo iš tų, kurie tvirtino, jog kultūra užauginama nuo pažemių, tad profesionaliai vertinti būtina ir kuklesnių kūrėjų veiklą, ypač egzodo žemėje, kur lietuviybės išsaugojimas įgyja likiminę reikšmę. Jį veikė vaižgantiška pasitikėjimo net kukliausia giesmele nuostata. Stasys visados žinodavo, kas yra kas.

Pirmus apmatų atsiminimams jis paliko knygoje apie kompozitorių St. Šimkų, nes taip jau sutapo, kad jų gimtinės glaudėsi viena prie kitos tose pačiose panemunėse (viena – Motiškėse, kita – Rūsteikoniuose). Yra ir kitur išmėtytų atsiminimų nuotrupų apie Motiną, mokymąsi, savanorio kelią, Klaipėdos išvadavimą, studijas Italijoje bei veiklą Lietuvos išvadavimo sąjūdyje per pirmąją sovietų ir hitlerininkų okupacijas. Teko girdėti, kad sovietinio saugumo archyvuose yra byla, kur Santvaras minimas viename "nacionalistinės inteligentų grupės" sąraše.

Tokių vietų Stasio biografijoje yra apstu. Ir gaila, kad jis nespėjo parašyti atsiminimų apie savanorio kelius, apie skurdą, vis siekiant mokslo, vis ginant savo kūrybinius idealus, vis tikint žmonėmis net ir tada, kada būdavo išduodamas, skaudžiai išjuokiamas ar nutylimas, tarytum jo vardas ar kūryba kė-

sintųsi ką nors išstumti iš tautos ar istorijos atminties.

Knyga St. Santvaro gyvenime užima vietą iškiliausią vietą. Knyga kaip galimybė siekti išminties, apsaugoti žodį nuo viendieniško buvimo, o taip pat kaip galimybė perduoti kitiems savo dvasios atradimus. Jis daug ko atsisakydavo, kad galėtų įsigyti gerbiamo rašytojo veikalus, ir saugodavo juos su stebėtinu rūpestingumu. Skaitydamas retai palikdavo knygoje kokį nors ženklą, įrašą, pastabą, nors prie kai kurių publikacijų periodiniuose leidiniuose yra užrašęs ne vieną pastabą ar kritišką vertinimą.

Stasio darbo kabine, lentynose, tilpo didžioji jo bibliotekos dalis. Čia rikiavosi senosios lietuvių literatūros veikalai, J. Lebedžio darbai apie šią literatūrą, J. Aisčio "Apie laiką ir žmones", V. Kubiliaus studijos apie XX a. lietuvių poeziją, L. Gudaicio lietuvių literatūrinės spaudos tyrinėjimai, J. Brazaičio "Raštų" šešiatomis, J. Griniaus "Veidai ir problemos", lietuviškoji Bostono enciklopedija bei kiti literatūros tyrinėtojų ir kritikų darbai apie lietuvių literatūrą, atskirus rašytojus ar atskirus kūrybinius klausimus. Šios knygos, kaip ir mėgiamiausi poezijos rinkiniai (Maironio, Baranauko, Rilkės, J. Baltrušaičio, J. Vaičiūnaitės, O. Milašiaus, H. Nagio, Alės Rūtos bei kt.), gulėjo po ranka. Stasys dažnai juos atsiversdavo, ieškodamas citatų, nuomones patvirtinančių faktų ar šiaip pavyzdžių, atskleidžiančių

nuotaiką ar darbo turinį.

Jis skaitė italų, vokiečių, rusų, anglų kalbomis parašytas knygas, Vertė iš tų kalbų, domėjosi Lotynų Amerikos tautų literatūroms. Apskritai, europietiškoji kultūra jam buvo neaprėpiama erdvė, todėl nedaug dėmesio skyrė Rytų literatūroms. Tik rašydamas rubajatus, kurių laiką skaitė O. Chajamo kūrybą ir literatūrologų darbus apie šio poeto asmenybę ir laiką.

Neatsimenu, ar jo bibliotekoje buvo mūsų tautosakos rinkinių, darbų apie lietuvių tautosaką. Matyt, buvo, bet nedaug, todėl šią spragą Stasys stengėsi užpildyti savo užrašytomis, gal iš Motinos girdėtomis dainomis. Tokių puslapių su tautosakos pavyzdžiais jo rankraščiuose apstu. Žinoma, nemaža liaudies dainų jis saugojo atmintyje – gal Motinos padainuotų, gal kitur išgirstų ir užrašytų.

Ir sūnų jis pratino skaityti, kaupti savo biblioteką, domėtis knygomis net ligoninėje, tikėti jų išmintimi ir tada, kada pagyti nebebuvo jokios vilties...

Kita vertybė, kurios Stasys niekad nenuvėgino, nepavertė banaliomis istorijomis ar lengvai keičiama savastimi, buvo ištikimybė draugams ir pati draugystė. Toji draugystė jam visados buvo brangi ir šventa, stropiai ginama nuo viendieniškų smulkmenų, atidžiai saugoma ir gilinama. Susidraugaudavo lengvai, patikliai, patikėdavo pirmaisiais žodžiais ir veiksmiais, o paskui pamatęs, kad

viskas buvo tik savanaudiškas žaidimas ar lengvabūdiškas egoizmas, skaudžiai pergyvendavo, bandydavo draugų "suklydimus" teisinti, ieškoti priežasčių, privertusių artimą žmogų atsitraukti nelingvą, o kartais ir dramatišką gyvenimo akimirką. Nėra dės tokių pateisinimų, nuleisdavo galvą, kažką skaudžiai galvodavo, vis dar tikėdamas, kad ilgas tremties kelias, lietuviybės gynimas ir tikėjimas Tėvynės prisikėlimu negali vienu savanaudišku mostu sugriauti tai, kad buvo statoma dešimtmečiais. Bet draugystės šventovės griūdavo, ir jis stovėdavo prie griuvėsių, laukdamas vilties, kad dar galima daug ką pataisyti, o gal ir pradėti iš naujo.

Per visą gyvenimą išliko šviesus prisirišimas prie J. Aisčio, A. Vaičiūlaičio, J. Jankaus, J. Brazaičio, A. Gustaičio, B. Railos, P. Andriušio, Alės Rūtos, kompozitoriaus J. Gaidelio, dirigento V. Marijošiaus, A. Kučiūno, kunigų M. Vaitkaus ir A. Rubšio. Jis susikaupęs saugojo jų atminimą, atidžiai sekė jų veiklą, rašė apie juos,

kalbėjo įvairiuose renginiuose. Jam atrodė, kad ištikimybė žmogiškumui yra ir ištikimybė draugystei. Kitaip jis šitos didelės vertybės nesu-
prato.

Atsimenu Stasio akis, kada gulinčiam sunkios ligos patale ir artėjančiam prie paskutinės jam dovantos žemiškojo gyvenimo akimirkos pasakiau, jog mirė jo bičiulis, ilgos kūrybinės kelionės bendrakeleivis Antanas Gustaitis. Jos buvo kupinos skausmo ir liūdesio ašarų. "O aš net negaliu palydėti paskutinėn kelionėn", – virpančiu balsu kartojo Stasys, tarytum neatlikęs didžiosios pareigos bičiuliui, jis pasmerktų save ar suabejotų ta didele dvasine jėga, kuri leidžia pakelti sunkius išbandymus ir, net atsisveikinant su gyvenimu, atsisukti ne be giedrios šypsenos.

Tik jau saulėlydžio gaisui krintant ant ligų iškankinto veido, jis paliko keletą skaudžių žodžių apie išduotą draugystę, drauge neatstumdamas vilties, jog ir tokia drama gali būti pamoka būsimiesiems.

Alė ir Stasys Santvarai 1990 metais Floridoje

Stasys Santvaras

ANTRAS VABALĖLIS

Aš nežinau, kur tu buvai, kada buvai,
Kai Baltijos dar neieškojo
Egipto ir greitieji Graikijos laivai --
Gal rutos, gal nasturtos žiede tu gimei,
Kai skendo giriose paplūdimiai? ...
Nutilo amžių amžiai, kaip lankų žiogai,
Regiu tave aš gintaro lašely, -
Kada, kada, o vabalėli, užmigai? --
Ir vėl atplaukia Baltijon laivai,
Gal tu pabustum ir prabiltum,
Kur tu kadais buvai, kodėl buvai? ...

Redakcija atsiprašo už 18 ir 19-ame numerį klaidingai nurodytą poeto Stasio Santvaro gimimo sukaktį. Turi būti "95 m."

PATARIMAI NUSIKALTĖLIAMS

Vladas Vijeikis

Jeigu reikėtų išrinkti biauriausią balsą pasaulyje, tai balsuočiau už besivejančios policijos kaukimą. Jį palydi autoritetingas balsas: "Suk prie krašto. Stok!"

Susipranti, kad peržengei valdžios nustatytą greičio ribą. Gal tik porą mylių. Bet budrūs tvarkos saugotojai su kompiuterių ir kitokių nusikaltėliams gaudyti mašinų pagalba sučiupo. Sustoji. Nesustosi – ims šaudyti.

Tada biauriausias vaizdas pasaulyje. Labai oriai, su aiškiais valdžios ir galios ženklais, lėtai atžygiuoja visuomenės gynėjas su baudų ("tiketų") knygele rankoje.

Kaip skęstantis, imi aiškintis. Štai keletas pavyzdžių.

Nr. 1. – Gerbiamasis, mano žmona gimdo. Labai skubu, – pasistengi balsui suteikti tragišką toną.

– Kur žmona? – šaltai klausia tavo likimo viešpats.

– Žmona važiuoja kitu automobiliu priekyje.

– Vairuotojo pažymėjimas ir apdraudos įrodymas, – be jokios pagarbos būsimam piliečiui pareiškia tas, kuris šiuo metu turi tavo likimą savo rankose.

Tik didelis optimistas gali suprasti, kad čia pasibaię pasiaiškinimai.

Nr. 2. – Mister officer, aš kiekvienais metais einu į policininkų balių.

– O koks orkestras grojo? – balsas šaltas ir visai nemuzikalus.

– Labai geras.

– Išlipk ir parodyk, kaip šoki.

Išlipi ir imi skerečiotis, kaip įmanydamas. Tvaros pirmininkas visai nesupranta choreografijos. Ne ant tokio pataikei.

Nr. 3. Kartu su savo vairuotojo pažymėjimu pridedi dešimkę.

– Kas čia? – rūščiai klausia tavo egzekutorius.

– Turbūt netyčia prilipo, – paaiškini ir tuojau pat supranti, kad permažai. Dabar policininkai daug daugiau dešimčių padaro bendraudami su narkotikų pardavėjais.

Nr. 4. Nustatant labai padoraus ir drausmingo piliečio veidą, su šiek tiek griežtumo atspalviu balse, sakai.

– Mister officer, Jūs man sutrukdėt atlikti mano pilietinę pareigą. Jeigu nebūtum sustabdęs, tai būčiau pagavęs nusikaltėlį. Mačiau jo fotografiją tarp vagių ir banditų. Vijausi, o Jūs sutrukdėte. Reikės parašyti laišką mano senatoriui.

Nr. 5. – Mister officer, koks sutapimas! Aš pats Lietuvoje buvau policininku. Ar žinote, kur Lietuva? Tai labai sena valstybė prie Baltijos, priešais Švediją. Tai gal kaip kolegai...

Nr. 6 – Didžiai gerbiamas mūsų saugotojau ir gynėjau. Suprantu, kad padariau klaidą ir labai gailiuosi. Žinau, koks sunkus ir atsakingas Jūsų darbas. Jei ne jūs, tai mes vienas kitą užmušinėtumėm. Jeigu turite bibliją, tai čia pat ranka padėjęs galiu prisiekti, kad daugiau nebebusikalsiu per visą mano likusį gyvenimą. Matau ant piršto turite žiedą. Taigi, vedęs. Aš taip pat. O kaip jūsų žmona? Prisipažinsiu, mano – piela. Visur mane varo, visur skubina. Štai ir dabar. Būtų malonu pažinti jūsų šeimą. Toks pasišventęs ir svarbus valstybės konstitucijos gynėjas turi būti pagerbta. Kada jūsų gimtadienis?

.....
Tai štai keletas pavyzdžių. Pabandykite panaudoti. Gal pavyks.

TINKLINIO TURNYRAS (Pabaiga. Pradžia – 19 nr.)

Trečioje vietoje liko "Aušra". "Žaibo" komandoje žaidė: kpt. Paulius Kijauskas, Simas Kijauskas, Maris Kampė, Petras Stungys, Romas Taraškevičius, Vilma Kijauskienė ir Audra Varneitytė.

Turnyrą pravedė LSK "Žaibo" tinklinio sekcija, vadovaujama Pauliaus Kijausko. Techninis koordinatorius buvo Petras Stungys. Turnyras praėjo sklandžiai ir tvarkingai. Po turnyro Lietuvos Namuose įvyko jausus jo dalyvių pobuvius.

Nuoširdi rengėjų padėka Dievo Motinos parapijai ir jos klebonui Gediminui Kijauskui už leidimą naudotis patalpomis.

amb

SĖKMINGOS KĖGLIAVIMO VARŽYBOS

Kovo 1 d. Palisades Palace, Wickliffe, Ohio įvyko 1997-ųjų metų Šiaurės Amerikos lietuvių kėgliųavimo (Bowling) pirmenybės ir 12-sis LSK "Žaibo" tradicinis kėgliųavimo "Draugystės turnyras". Abu renginius pravedė Klivlendo LSK "Žaibo" kėgliųavimo sekcija, kurios vadovas yra Algis Nagevičius. Jis yra ir ŠALFASS-gos kėgliųavimo vadovas. Techniškai turnyrą aptarnavo Aušra Kaminskaitė, kuri, šalia nemažos pravedimo naštos, dar ir pati sugebėjo abiejose varžybose dalyvauti.

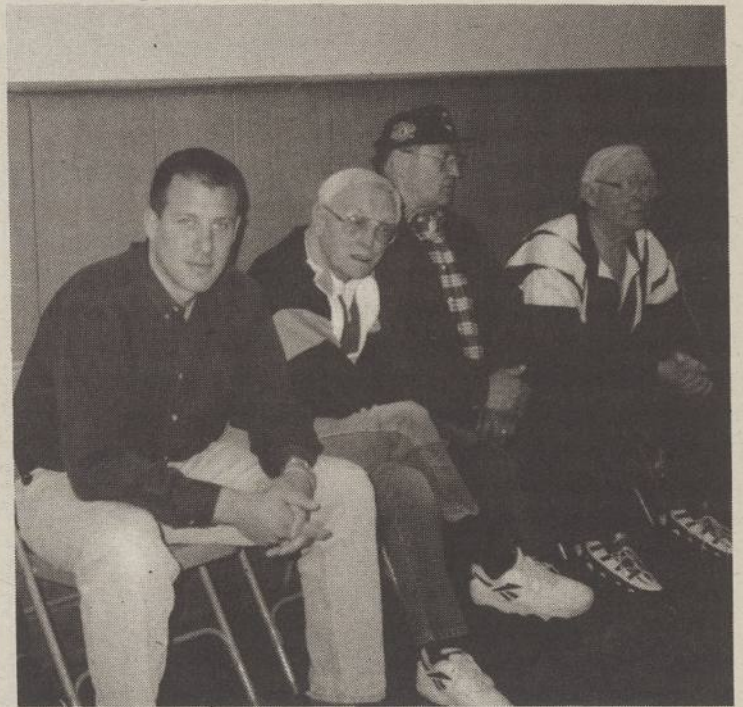
Varžybos vyko tradicinės "Žaibo dienos – 1997" proga. Tai buvo du atskiri turnyrai. Abiejuose vyko komandinės varžybos, iš kurių buvo atrinkti ir individualiniai laimėtojai. Komandą sudarė 4 mišrios lyties žaidėjai. ŠALFASS-gos pirmenybėms komandos registravosi iš anksto, pagal klubus, vietas ar panašiai. "Draugystės turnyre" komandos buvo sudarytos burtų keliu prieš pat varžybų pradžią.

Varžybose dalyvavo viso virš 50 žaidėjų. Tai šiek tiek mažiau negu ankstesniais metais, kai susirinkdavo apie 70 dalyvių. Daugumą sudarė Toronto ir Klivlendo žaidėjai. Tačiau ir su mažesniu dalyvių skaičiumi šios varžybos buvo pavykęs renginys.

Pateikiame abiejų varžybų technines pasekmes. ŠALFASS-gos pirmenybėse individualioje įskaitoje laimėtojai buvo nustatyti vyrų, moterų ir jaunių (mažiau kaip 18 m.) klasėse, o "Draugystės turnyre" – tik vyrų ir moterų klasėse.

(J) po pavardės reiškia Toronto LSK "Jungtį",

SPORTO ŽINIOS

Tinklinio turnyro, įvykusio Klivlende, žiūrovai (iš kairės): Vytas Apanavičius, Henrikas Pikturka, Algis Kijauskas ir Algirdas Bielskus

V. Bacevičiaus nuotr.

(Ž) – Klivlendo LSK "Žaibą".

Komandinės varžybos: 1) Klivlendo "Žaibas" A (Aušra Kaminskaitė, Juozas Vasis, Ed Salem, Mike Maher) – 2184 taškai, 2) Toronto "Jungtis" A (Vida Juzukonytė, Rimas Kuliavas, Mike Jaglowitz, Romas Puteris) – 1902 t., 3) Klivlendo "Žaibas" B (Tracy Hradek, Mary Palumbo, John Morris, Jim Hradek) – 1871 taškai.

Vyrų individualios "High Game" varžybos: 1) Ed Salem (Ž) – 237 t., 2) Mike Maher (Ž) – 215 t., 3) Jim Hradek (Ž) – 207 t.

Moterų individualios "High Game": 1) Aušra Kaminskaitė (Ž) – 165 t., 2) Vida Juzukonytė (J) – 160 t., 3) Tracy Hradek (Z) – 157 t.

Vyrų individualios

"High Series": 1) Ed Salem (Ž) – 165 t., 2) Mike Maher (Ž) – 568 t., 3) Jim Hradek (Ž) – 550 t.

Moterų individualios

"High Series": 1) Vida Juzukonytė (J) – 470 t., 2) Aušra Kaminskaitė (Ž) – 445 t., 3) Tracy Maher (ž) – 438 t.

Jaunių (jaunesnių)

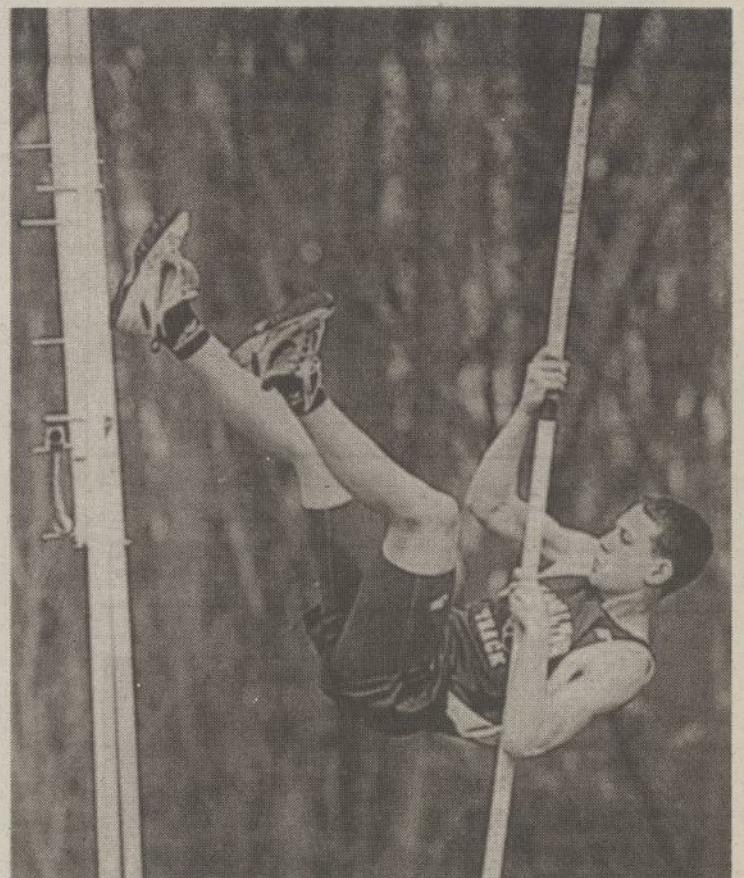
kaip 18 m.) "High Game": 1) Mindaugas Idzelis (Ž) – 179 t., 2) Mikas Rukšėnas (Ž) – 156 t., 3) Matas Tamošiūnas (Ž) – 153 t.

Jaunių "High Series":

1) Mindaugas Idzelis (Ž) – 394t., 2) Mikas Rukšėnas (Ž) – 388 t., 3) Matas Tamošiūnas (Ž) – 377 t.

(Bus daugiau)

SPORTUOJA LIETUVIŲ JAUNIMAS

North Royalton gimnazijos mokinys Matas Tamošiūnas bando kartimi persokti 10 pėdų aukštį. Bill Kennedy nuotrauka (perspausdinta iš gegužės 1 d. "The Plain Dealer", gavus šio dienraščio leidimą)

Gegužės 18 d. Santa Barbara, Kalifornijoje, slaugos namuose mirė

A+ A

**VINCĖ JONUŠKAITĖ –
ZAUNIENĖ-LESKAUSKIENĖ,**
buvusi Lietuvos valstybinės
operos primadona.

Atsisveikinimas įvyko
gegužės 23d.

ANTANAS JUOZAS JOKUBAITIS

Vincas Apanius, rašydamas apie Klivlendo Lietuvių Kultūros darželį, paminėjo rašytoją ir poetą A.J. Jokubaitį. Tačiau ši pavardė dabar tik nedaugeliui žinoma. Apie šį žymų žmogų "Lietuvių enciklopedijos" devintame tome randame tokias eilutes:

"Antanas Juozas Jo-

kubaitis, gimė 1887m. spalio 18 d. Girdiško viensėdijoje, Vadoklių parapijoje, Panevėžio apskrityje. Mokėsi Panevėžio mokykloje. Atitarnavęs rusų kariuomenėje, porą metų daraktoriavo (t.y. mokė vaikus rašto – red.) savo apylinkėje, o 1910-1912 metais tarnavo Rygos miesto policijoje. 1913 metais atvyko į JAV.

Klausė paskaitų Valparaiso ir Bostono universitetuose. Veikė SLA, TMD ir kitose organizacijose, ruošė vaidinimus, režisavo ir pats vaidino. Spauldoje bendradarbiauja nuo 1908 metų. Išleido eilėraščių knygas: "Skambančios stygos" (1915) ir "Svetimoje padangėje – pasaulio verpetuose" (1920)."

Tolesnė jo veikla enciklopedijoje neaprašyta. Nenurodyta ir mirties data. Atminimo dienos proga skaitytojų dėmesiui pateikiame kai kurių žinių, remdamiesi neseniai "Dirvos" redakcijai atsiųsta iškarpą "Trumpas gimtadienio progos prisiminimas" iš 1954 m. spalio 8d. laikraščio "Amerikos Lietuva":

Šis aukštaitis, senosios kartos lietuvis ir Amerikos lietuvių raštijos darbuotojas, išleidęs keletą knygų ir pasaulio viešumai dar ketina išleisti savo naujos kūrybos tris tomus. Spalio 18 d., švėsdamas savo gimtadienį, jis kukliai prisimins 45 m. kūrybinės veiklos sukaktį.

Jis yra originalus individualas. Pasiekęs sodrios buities amželio, tebėra stiprus, liauniai vikrus, kaip jaunuolis, plačios apšvietos kultūrininkas, išmokęs iš joga

mokslo nepaprastos mankštos ir kūno kultūros tobulaus lavinimo. Pats būdamas to labo žinovu, savo neįkainojamai vertingoms pamokoms, nešykščiai, privačiai pamoko kitus. Svetimtaučiai, gaudami tikrą pagalbą, profesiniu stebukladariu jį vadina.

Be to, jis yra meniš-

kas gėlininkystės ir sodybininkystės (Landscape) architektas. Nemažai padeda jam likti jaunatvišku ir žvaliu toji profesija. Atsitraukdamas nuo kasdienių atsakingų pareigų, suranda laiko nuotrupų, pasiaukodamas lietuviškai kūrybinei veiklai.

A. † A.

BIRUTEI JANUŠKIENEI

mirus, jos gyvenimo draugą ir mūsų skyriaus ilgametį valdybos narį ANTANĄ DIŠKĖNĄ ir kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu dalinamės netekties skausmu

A. L. Tautinės sąjungos
St. Peterburgo skyriaus
valdyba ir nariai

A. † A.

KAZIMIERUI ŽIEDONIUI

mirus, jo dukrai NIJOLEI BALČIŪNIENEI, sūnams VALDUI ir RIMANTUI bei jų šeimomis, dviems seserims Lietuvoje ir seseriai Jadvygai, gyvenančiai Bostone, bei visai Žiedonių šeimai reiškiu gilią užuojautą

Pusseserė Felicija Bureišienė

A. † A.

VANDAI VALAVIČIENEI

mirus, dukrai LAIMAI ir jos vyrui RIČARDUI RINGIAMS bei jų šeimai reiškiame nuoširdžią užuojautą

Eglė ir Bronius Arai
Janina ir Vytautas Čekanauskai
Stasė ir Vytautas Fledžinskai
Birutė ir Aleksas Griciai
Danguolė ir Jonas Navickai
Regina ir Antanas Pavasariai
Alfonsa Pažiūrienė
Dalilė ir Antanas Polikaičiai
Gražina ir Juozas Raibiai
Povilas ir Aldona Švarcai
Inga ir Alfonsas Tumai

PRISIMINKIME

Nado Rastenio, gimusio 1891 metais, o 1911 metais atvykusio į JAV, tapusio advokatu, visuomenės veikėju ir žymiu poetu, kapas Baltimorėje, MD

K.Laskausko nuotr.

Lietuvos Prezidento Antano Smetonos ir jo žmonos Sofijos palaikų perlaidojimas Visų Sielų kapinių mauzoliejuje (Cleveland, OH)

Prie Čiurlionio ansamblio vadovo Alfonso Mikulskio kapo Rasų kapinėse Vilniuje.

RENGINIŲ KALENDORIUS

• GEGUŽĖS 25 d. – LB Krašto Tarybos atstovų rinkimai Dievo Motinos ir Šv. Jurgio parapijose
• GEGUŽĖS 25 d., sekmadienį, Lietuvių Bendruomenės Klivlendo apylinkė kviečia į metinį susirinkimą, kuris įvyks Dievo Motinos parapijos svetainėje, tuoj po 10 val. Mišių.
• GEGUŽĖS 26 d. 8:30 v. ryto – Memorial day: apeigos, šv. Mišios, pusryčiai. Rengia Katolikų Karo Veteranų 613-asis postas Šv. Jurgio parapijoje
• GEGUŽĖS 31 d. 6:30 v.v. – Šv. Kazimiero mokyklos 1996-97 mokslo metų užbaigimo šventė, Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje. Maloniai kviečiame visus gausiai dalyvauti šioje programoje ir vaišėse

• BIRŽELIO 1 d., sekmadienį, – Ateitininkų Šeimos šventė, Dievo Motinos parapijoje
• BIRŽELIO 15 d. Klivlendo Baltiečių komitetas rengia Tragiškojo birželio minėjimą Latvių parapijos bažnyčioje
• LIEPOS 6 d. 12:00 v. – Pensininkų gegužinė Lietuvių namų viršutinėje salėje
• LIEPOS 19 d. 5:00 v.v. – Lietuvių kultūrinių darželių vakaronė Gwinn Estate
• LIEPOS 20 d. 11:30 ryto – Šv. Jurgio parapijos gegužinė šv. Jurgio parapijos sodyboje
• RUGPJŪČIO 10 d., sekmadienį, – "DIRVOS" ir "VILTIES" draugijos gegužinė Liudos ir Vinco Apanių sodyboje. Pradžią – 1:00 val. p.p.

Psychological Health Center and Alcoholism Treatment Program, Inc.
6315 Pearl Road, Suite 101
Parma Heights, Ohio 44130
Telefonas: (216) 845-9061
Faksas: (216) 8454-9062
Dr. Gintautas Z. Sabataitis Psichologas
Priimame "Medicare" ir kitus sveikatos apdraudimus

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

ATLANTA IMPORT EXPORT

JŪSŲ PASLAUGOMS CLEVELAND'E MŪSŲ ATSTOVAS:

LITMA IMPORT EXPORT
639 EAST 185 STREET
CLEVELAND OH 44119
216-481-0011

SIUNČIAME SIUNTINIUS LAIVU
LABAI SKUBIEMS SIUNTINIAMS - ORO CARGO
AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO SIUNTINIAI

JŪSŲ SIUNTINIUS PRISTATYSIME Į NAMUS
BET KURIOJE LIETUVOS, LATVIJOS, ESTIJOS,
BALTARUSIJOS VIETOJE, O TAIP PAT MASKVOJE,
PATERBURGE IR KALININGRADO SR.

ATLANTA IMPORT EXPORT
(312) 434-2121 arba (800) 775-7363

• RUGPJŪČIO 17 d., sekmadienį, 12-tą val. p.p., LKVS-gos "Ramovė" Klivlendo skyrius ir LŠS-gos Išeivijoje "Žalgirio" šaulių kuopa rengia gegužinę prie ežero Beachland parke, 17815 Canterbury Rd. Cleveland

• SPALIO 4 d. Klivlendo Baltiečių komitetas rengia baltiečių bendravimo vakarą Lietuvių namuose

• SPALIO 18-19 d. – nemokami skiepai nuo gripo. Rengia šv. Jurgio parapijos taryba

• SPALIO 25 d. "Dainavos" stovyklos 40 metų sukakties koncertas

• LAPKRIČIO 16 d. nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. – šv. Jurgio parapijos Rudens festivalis

• GRUODŽIO 20, 21 d. – šv. Jurgio parapijos Kalėdinių kepinų pardavimas

• GRUODŽIO 24 d. 9:30 v.v. – Bendros Kūčios šv. Jurgio parapijos salėje

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TAUPA"

"Taupa" bus uždarinta "Memorial Day" savaitgalį: gegužės 24 d., šeštadienį, ir gegužės 25 d., sekmadienį

"LIETUVOS AIDAS"
Vilniuje leidžiamas patriotinės minties dienraštis geriausiai informuoja apie Lietuvą. Prenumerata oro paštu metams – \$130 pusė metų – \$70 JAV.

Prenumeratą priima:
Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. (630) 986-1613

SKAITYKIME IR PLATINKIME "DIRVĄ"

Netrukus joje pradėsime spausdinti ištraukas iš leidinio, pasirodžiusio lygiai prieš 70 metų

LIETUVIŲ PENSININKŲ KLUBO ŽINIOS

Pensininkų klubo suėjimas bus birželio mėnesio 5 d. 1997 m. Lietuvių Namų viršutinėje salėje.

Be įprastinės suėjimo programos ir pietų bus prisiminimas – Tragiškojo birželio minėjimas. Skaudūs išstrėmimai niekada nebus pamiršti.

Birželyje savo gimtadienius švenčia šie pensininkai: Leokadija Balienė, Regina Čiuberkienė, Adolfas Lu-

ža, Povilas Pečiulaitis, Algis Penkauskas, Aleksandra Razgaitienė, Stella Sankalaitė, Jonas Velička, Janina Vėlyvienė.

Suėjimas, kuris įvyko gegužės 1 d. 1997 m. praėjo sėkmingai ir nuotaikingai: gausus narių dalyvavimas, geras maistas ir prasmingas bei jautrus Motinos dienos prisiminimas, kurį parengė Dalia Staniškienė.

Jonas Kazlauskas

LIETUVIŲ SODYBA KVIEČIA JUS Į "SENOLIŲ ŠVENTĘ"

Kur: Lietuvių Sodyboje
34251 Ridge Rd.
Willoughby, Ohio

Kada: gegužės 28 d. 5 val.v.

Šilta vakarienė: "viščiuko pietūs" ir kiti skanumynai. Algirdo Naumano nuotaikinga muzika. Maloniai prašome užsisakyti vietas, iš anksto skambindami tel. 944-6305

Šia proga norime pranešti Klivlendo lietuviams:

JAV LB Čikagos socialinių reikalų skyrius (Lithuanian Human Services Council of the U.S.A., Inc.) patraukė į teismą Klivlendo Lietuvių Sodybos patikėtinį, siekdamas perimti Sodybos kontrolę į savo rankas. Sodybos patikėtiniai savistoviai, pavyzdinčiai, pagal Federalinės valdžios nustatytas taisykles tvarko Lietuvių Sodybos reikalus.

Klivlendo Lietuvių Sodyba yra vienintelė visoje Amerikoje vyresnio amžiaus žmonėms skirta gyvenvietė, pastatyta šimtaprocentiniais Amerikos valdžios pinigais, ir išlaikoma (HUD) valdžios pinigais (subsidijomis). L. Sodyba pastatyta pasišventu-

sių savanorių, be jokio užmo-kesčio, daug darbo įdėjusių klivlendiečių, kuriems vadovavo – pirmininkavo a.a. BRONIUS SNARSKIS. Tai žmogus, kuris su pasišventimu visą savo laiką bei dėmesį per visus trejus darbo metus paskyrė gėriui, kuriuo dabar naudojasi Lietuvių Sodybos gyventojai, gražioje aplinkoje, be rūpesčio džiaugdamiesi, galėdami čia gyventi. A.a. Bronius Snarskis ruošėsi atvykti į Klivlendą, kad galėtų paliudyti ir apginti savo atliktą savanorio patikėtinio darbą bei paremti dabartinius savanorius – Lietuvių Sodybos patikėtinį, kurie – pasiryžę teisme apginti, kad Lietuvių Sodyba ir pasilikta Klivlendo lietuvių kontrolėje.

Su dideliu skausmu, tenka apgailestauti, kad šio kilnaus ir doro lietuvių, a.a. Broniaus Snarskio širdis nebeišlaikė skausmo, kurį patyrė iš JAV LB Čikagos socialinių reikalų skyriaus užvestos teismo bylos Lietuvių Sodybos patikėtiniams.

Lietuvių Sodybos administratorė
Dana Čipkienė

ŠVENČIŲ AIDAI

G.Juškeno nuotraukoje – Šv. Jurgio parapijos Motinos Dienos svečiai

DIRVA

ĮVAIRENYBĖS

Vyskupijos 150 metų sukakties vėliava Šv. Jurgio bažnyčioje G.Juškeno nuotr.

12 d. padėjo neįprastai daug kiaušinių. Pirmoji perėjimo savaitė yra labai kritiška. Spėjama, kad sakalams nepavyko jų visų šiltai išlaikyti.

Kiti sakalų lizdai šiemet pastebėti ant LTV Steel Co., MetroHealth Medical Center ir First Merit / EST banko pastatų. Ger.J.

PESLIAI ORO UOSTE

Rio De Janeiro, Brazilijoje, būriai peslių suskrenda į Galeao oro uostą. Juos ten atvilioja savartynas, į kurį kasdien atgabenama apie 8,000 tonų šiukšlių. Oro uosto saugumo viršininkas Jorge de Oliveira spėja, kad šioje apylinkėje pasirodo iki 10 tūkst. peslių. Aną savaitę vienas jų peslių susidūrė ore su Boeing-737 keleiviniu lėktuvu. Susidurimo metu skilo priekinis stiklo langas ir buvo sužeistas lakūnas. Lėktuvui teko sugrįžti atgal į oro uostą. 1970 metais oro uos-

to pareigūnai buvo atgabėję angliškaį sakalą pesliams nubaidyti, bet susibūrę pesliai jį išvijo. 1980 m. buvo išbandytas prietaisas, skleidžiantis spiego garsus, bet pesliai greit prie to garso priprato. Dabar oro uosto darbininkai kasdien bando raketomis nubaidyti peslius.

Oro nelaimių tyrimo skyriaus viršininkas Renato Diniz žada netrukus kreiptis į federalines įstaigas, kad leistų medžiotojams išnaikinti tuos paukščius, nors juos ir saugo įstatymai. Ger.J.

SAULĖS KOMPASAS

Arizonos ir Kansas universitetų mokslininkai nustatė, kad peteliškės savo sezoninių perskridimų metu naudojasi saule kaip kompasu. Bandymo metu biologai sutrikdė vidinį monarcho peteliškių laiką (body clock) ir navigacinius sugebėjimus, palikdami jas tamsoje dienos

metu. Peteliškės išleidus, saulė nebuvo ten, kur tikėjosi ją būsiant. Todėl jos skridamos nuklydo nuo įprasto kelio, nes buvo praradusios saulės krypties pojūtį. Tačiau jos sugeba skristi tinkama linkme ir debesuota dieną. Tai parodo, kad peteliškės turi pagalbinių navigavimo sugebėjimų – geomagnetinių pojūčių. Ger.J.

RAUDONASIS POTVYNIS

Antrą kartą balandžio mėnesį jūros vėžiai (omarai) užplūdo Pietų Afrikos Indijos vandenyno pakraščius. Spėjama, kad apie 200 tonų vėžių nugaišo prie paplūdimių dėl ten atsiradusio "raudonojo potvynio" – jūros dumbliams pražydus. Žuvininkystės pareigūnai išpėjo gyventojus nenaudoti tų jūros vėžių maistui, nes jų gaudymo zonas yra jau pasibaigęs. Ger.J.

SAKALŲ NESEKME

1992 m. sakalai keleiviai (Falco peregrinus) Zenith ir Szell išikūrė stoties bokšto – dangoraižio palangėje. Ta sakalų pora iki šiol užaugino 12 jauniklių. Šiemet kovo mėnesį buvo pastebėti 7 sakalų kiaušiniai palangės lizde.

Gamtosaugos pareigūnai gegužės pradžioje susirūpino, kad 12-jo aukšto palangėje iki šiol neišsirito pukuoti sakaliukai. Harvey

Webster, Gamtos muziejaus pareigūnas, patikrino kiaušinius, juos peršviesdamas. Jis nustatė, kad tie kiaušiniai dėl šalčio tapo nevaisingais. Jie buvo išimti iš lizdo ir nusiųsti į tyrimo laboratoriją Michigan valstijoje. Anot H. Webster galima tikėtis, kad sakalų pora netrukus vėl padės lizdan naujus kiaušinius. Primenama, kad sakalai prieš 5 metus padėjo kiaušinius gegužės pabaigoje.

Šiemet Zenith kovo

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

LIETUVA – 1997
Skrudžiai į Vilnių dar vis geriausiomis kainomis
Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas
Bendradarbiaujame su Lietuvos Avialinijomis

RITA STAŠKUTĖ

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

TAUPA

Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

Paskolos namų remontui nuo 7%
Dėl smulkesnės informacijos skambinkit TAUPAI

Prieš perkant naują mašiną – pasiteiraukite TAUPOJE
Naujom mašinom – nuo 7.0% Naudotom mašinom – nuo 8.5%

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. – 4:00p.p.
penktadienį ----- 9:00v.r. – 6:00p.p.
šeštadienį ----- 9:00v.r. – 12:00p.p.
sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. – 12:00p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN
Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119
Paul Stefanac

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą lūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.